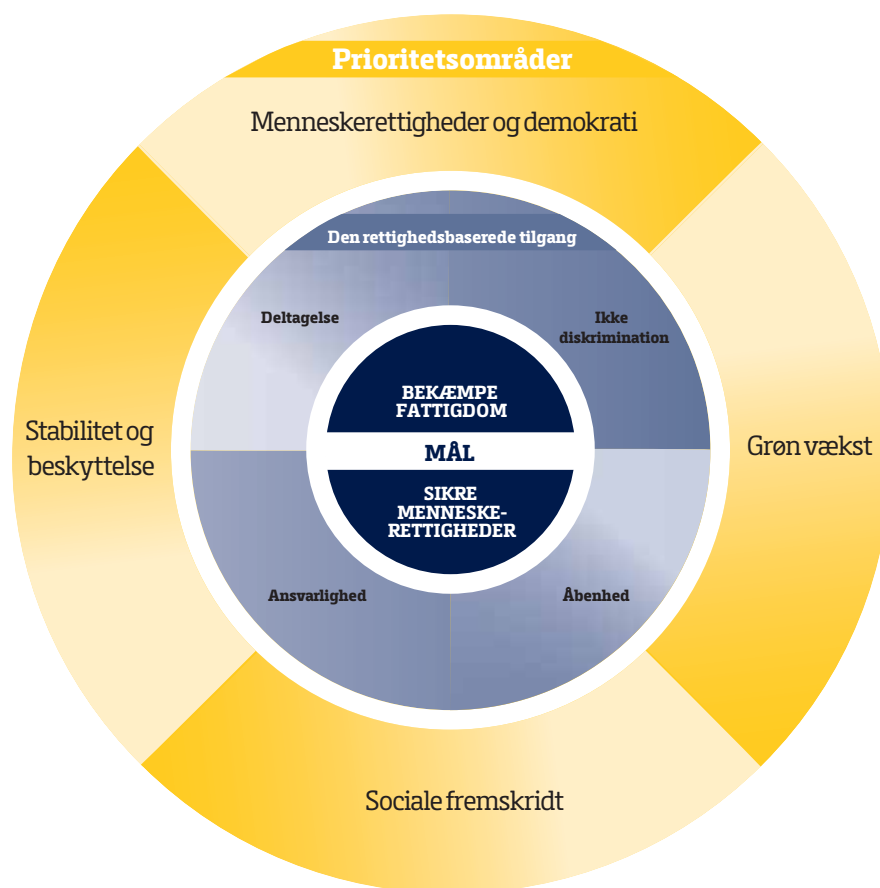

Retten til et bedre liv

Strategi for Danmarks udviklingssamarbejde

Forord

Fattigdommen skal bekæmpes med menneskerettigheder og økonomisk vækst. Det er det stærke budskab i strategien for Danmarks udviklingssamarbejde: Retten til et bedre liv.

De globale og grundlæggende menneskerettigheder er en markant fordelingsmekanisme. Ved at sikre alle mennesker retten til mad, alle børn retten til at gå i skole og alle, der bliver ramt af sygdom, retten til grundlæggende behandling, fordeles velstand og velfærd til langt flere. Ved at fremme kvinders rettigheder og sikre alle mennesker retten til at kunne ytre sig, organisere sig og deltage i at udvikle deres eget samfund fordeles magten og indflydelsen til langt flere.

De store forandringer skabes nemlig først og fremmest af befolkningerne selv, indefra og nedefra. Vi skal turde kæmpe for det brede sæt af menneskerettigheder, men også turde prioritere og sætte landenes egne planer og politikker i centrum. Vi skal sætte verdens fattige mennesker i spidsen for kampen mod fattigdom.

Samtidig skal der være mere at fordele til de mange. Det kræver derfor solid økonomisk vækst over mange år at bekæmpe fattigdommen. Med færre naturressourcer og en stadig mere skrøbelig planet kræver det nye former for bæredygtig vækst. Derfor står en inklusiv og grøn vækst helt centralt i den nye strategi. Det skal skaffe arbejdspladser til de millioner af unge mennesker, der hvert år melder sig klar til at yde en indsats. De har fortjent at få en chance.

Det gode er, at væksten er på vej. Striber af fattige lande og mange af Danmarks gamle programsamarbejdslande oplever høje vækstrater. De står på et stadig mere solidt fundament af uddannelse, sundhed, infrastruktur og god regeringsførelse. Det giver resultater. Nye typer af finansiering er på vej. Udviklingssamarbejdet står ikke længere alene, men skal tværtimod bruges som en katalysator til at sikre handel, investeringer, øgede skatteindtægter og nye finansieringskilder. Nye partnerskaber spirer frem overalt.

Strategien er ambitiøs og fuld af optimisme. Det kan lade sig gøre. Der sker meget. Men strategien er også præget af realisme. Der er mange steder langt igen. Der er skrøbelige og sammenbrudte stater, hvor det er svært at få øje på optimismen, håbet. Lande hvor mennesker – kvinder, mænd og børn – i årtier har levet i ekstrem fattigdom og blodig undertrykkelse. Det skal vi ikke acceptere. Det skal vi gøre noget ved.

Når udviklingssamarbejdet lykkes, er det til gavn for de mange millioner mennesker, der har ret til et bedre liv, men endnu kun drømmer om at få det. Men det er bestemt også til gavn for os selv. Danmarks udviklingssamarbejde er en investering – i fred og færre flygtninge, i kampen mod forbrydelser, nedslidning af naturgrundlaget og klimaforandringer, i vækst, arbejdspladser og nye muligheder i Danmark og Europa. En investering i global indflydelse. Det skal vi stå ved. Det skal vi turde sige. Men det er først og fremmest en investering i en mere retfærdig verden. I retten til et bedre liv.

Tak til de rigtig mange, der har bidraget til strategien!

Christian Friis Bach, udviklingsminister

Indhold

- 1 Fattigdom, menneskerettigheder og vækst – bæredygtig udvikling
- 4 En verden i udvikling
- 8 En rettighedsbaseret tilgang
- 12 Menneskerettigheder og demokrati**
- 16 Grøn vækst**
- 23 Sociale fremskridt**
- 27 Stabilitet og beskyttelse**
- 32 Fleksible partnerskaber
- 36 Resultater og effektivitet

1

Fattigdom, menneskerettigheder og vækst
– bæredygtig udvikling

1

Fattigdom, menneskerettigheder og vækst – bæredygtig udvikling

Fattigdom har mange ansigter. Sult og høj børnedødelighed er blandt fattigdommens mest barske udtryk. Andre er konflikter, usikkerhed, undertrykkelse og sårbarhed over for katastrofer. Vi kender alle historierne om børn, der arbejder i stedet for at gå i skole. Familier, der udslettes på grund af sygdomme, som kunne have været kureret. Men fattigdom handler også om kvinder, mænd, piger og drenge, der ikke kan hævde deres rettigheder og er ude af stand til at påvirke deres eget liv.

Danmarks udviklingssamarbejde skal bekæmpe fattigdommens mange ansigter og skabe sammenhæng i vores politikker. Hvis det skal gøres effektivt, kan vi ikke nøjes med at fokusere på de mest åbenlyse symptomer. Vi skal også sætte ind over for de strukturer, som fastholder mennesker i fattigdom og samfund i ulighed. Udviklingssamarbejdet skal være lokalt forankret og bygge på demokratisk ejerskab. Her er menneskerettighederne helt centrale. Hjælper vi fattige mennesker med at kæmpe for deres rettigheder, så bekæmper vi også de væsentligste grunde til fattigdom. Målet for Danmarks udviklingspolitik er derfor både at bekæmpe fattigdom og fremme menneskerettigheder. Det er to sider af samme sag.

Menneskerettighederne er en af de allerstærkeste ideer, mennesket har skabt. Det er dem, vi bygger demokratiske samfund på. De er grundlaget for vores globale sameksistens og har været med til at forandre verden igen og

igen fra den franske revolution for mere end 200 år siden til de nylige demokratiske brydninger i Mellemøsten og Nordafrika. Man kan ikke kæmpe for menneskerettighederne ved kun at kæmpe for enkelte af dem. Ytringsfriheden bliver kun et stærkt redskab, hvis man kan læse og skrive. Og det er svært at lære noget i skolen, hvis man er sulten. Menneskerettighederne forstærker derfor hinanden og er indbyrdes afhængige, universelle og udelelige. Det langsigtede mål for Danmarks udviklingssamarbejde er derfor at fremme det brede sæt af menneskerettigheder, både de borgerlige og politiske og de økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Alle mennesker har ret til et liv med lige muligheder for at kunne nyde sine rettigheder og yde sit bidrag.

Vi kan ikke bekæmpe fattigdom og indfri grundlæggende menneskerettigheder i samfund uden et solidt økonomisk fundament. Vedvarende økonomisk vækst er derfor en helt nødvendig, om end ikke i sig selv tilstrækkelig, forudsætning for en varig reduktion af fattigdom. Det er de politiske valg, landene træffer, som bestemmer, om fordelene ved væksten mindsker ulighed og kommer alle til gode. Derfor vil Danmark arbejde for en bæredygtig og inklusiv økonomisk vækst og øget beskæftigelse, som fortsat skal udgøre et helt grundlæggende element i Danmarks udviklingssamarbejde. En sådan økonomisk vækst skal drives af den private sektor i aktivt samspil med den

offentlige sektor, der samtidig skal skabe de rette rammebetingelser. Når væksten er bæredygtig, bygger den på en økonomisk, social og miljømæssig udvikling i balance, der sikrer en bæredygtig og effektiv udnyttelse af ressourcerne, fremmer stabilitet og forbedrer menneskers levevilkår. Inklusiv vækst sætter mennesket i centrum, skaber lige adgang til ressourcer og fremmer beskæftigelse.

Gennem arbejdet for fattigdomsbekæmpelse, menneskerettigheder og vækst skal Danmarks udviklingssamarbejde være med til at styrke opbygning af samfund, der sikrer folks rettigheder og fremmer lighed, herunder adgang til anstændige arbejdspladser, uddannelse, sundhed og social beskyttelse. Danmark vil med fokus på EU arbejde for at skabe bedre sammenhæng mellem politikker, der berører udviklingslande.

GLOBAL ANSVARLIGHED – OGSÅ I DANSK INTERESSE

Danmark vil være en aktiv og engageret partner i global udvikling. Danmark er blandt verdens mest velstillede lande og har en lang tradition for demokrati, respekt for menneskerettighederne og en samfundsmodel, hvor samfundets ressourcer fordeles, så også de svage sikres velfærd. Det giver os et særligt ansvar og gode forudsætninger for at bidrage til at kæmpe for menneskerettighederne og bekæmpe fattigdom i de mindst udviklede lande.

MÅLSÆTNING

§ 1. Målet for Danmarks udviklingssamarbejde er at bekæmpe fattigdom og fremme menneskerettigheder, demokrati, bæredygtig udvikling, fred og stabilitet i overensstemmelse med FN-pagten, Verdenserklæringen om menneskerettigheder og FN's konventioner om menneskerettigheder.

Stk. 2. Dansk udviklingssamarbejde skal bidrage til at fremme Danmarks interesser i en mere fredelig, stabil og lige verden. Udviklingspolitikken er således et centralt og integreret element i dansk udenrigspolitik, hvor det anerkendes, at udviklingslande ikke kun påvirkes af udviklingspolitiske tiltag, men også af tiltag på øvrige politikområder.

Stk. 3. Målsætningen som angivet i § 1, stk. 1 søges opfyldt gennem partnerskaber med udviklingslande og inden for rammerne af internationalt anerkendte principper og mål for udviklingssamarbejde samt principper for humanitær bistand.

Danmark er del af et globalt skæbnefællesskab, hvor udviklingen, sikkerheden og velstanden i ét land i stigende grad afhænger af, hvad der sker i andre dele af verden. Indsatsen mod fattigdom og konflikter rundt omkring i verden er derfor ikke alene i de fattiges interesse, men i alles interesse. Danmark har en aktiv udviklingspolitik. Vi ønsker at påtage os et globalt ansvar, fordi vi ved, det nytter, og fordi det er i vores egen interesse at gøre det. En aktiv dansk udviklingspolitik er derfor også en investering i vores egen fremtid.

Danmark ønsker at være en stærk og troværdig partner i international udvikling og leve op til de tilsagn, vi har givet verdens fattigste. Dansk udviklingspolitik er et centralt element i Danmarks udenrigspolitik og dermed i Danmarks globale engagement. Udviklingspolitikken skal bidrage til at skabe en verden præget af fred, sikkerhed, en international retsorden, som fremmer respekt for menneskerettighederne, en stabil global økonomi og fælles løsninger på globale miljø-, klima- og sundhedsproblemer. Derfor skal Danmark have et stærkt internationalt engagement. Vi vil arbejde aktivt for, at andre udviklingspartnere lever op til de internationale bistandsforpligtelser. Danmark har siden 1978 været blandt de lande, der har opfyldt FN's målsætning om, at de rige lande skal yde mindst 0,7 procent af landets BNI til udviklingsbistand. Vi har endda større ambitioner end det.

FIRE STRATEGISKE PRIORITETER

Danmark vil koncentrere sit udviklingspolitiske engagement på fire strategiske prioritetsområder:

- Menneskerettigheder og demokrati
- Grøn vækst
- Sociale fremskridt
- Stabilitet og beskyttelse

Prioriteterne er gensidigt forbundne og vil sætte Danmark i stand til at yde sit bidrag til at bekæmpe fattigdom og fremme menneskerettighederne.

Verdens ledere gav i 2000 håndslag på otte globale udviklingsmål, 2015-målene. Et af målene var at halvere fattigdom i verden i 2015. Vi er godt på vej til at nå dette og flere af de andre globale udviklingsmål, og det har Danmarks udviklingssamarbejde bidraget til. Men der er sket meget siden 2000. Nye globale udfordringer og muligheder er kommet til, og alt for mange mennesker lever fortsat i ekstrem fattigdom. Strategien skal være platform for Danmarks bidrag til at realisere de mål, som det internationale samfund sætter for en global og bæredygtig udvikling efter 2015. Vi skal derfor engagere os, hvor behovene er størst, og hvor vi har mulighed for at bidrage til, at flest mennesker bliver løftet ud af fattigdom, så der skabes global retfærdighed. Der skal vi bringe alle de instrumenter, vi har til rådighed, i spil – de udenrigspolitiske, sikkerhedspolitiske, udvik-

lingspolitiske og kommercielle – og få dem til at spille bedre sammen. Og vi skal indgå i strategiske partnerskaber ikke mindst med FN og de internationale finansielle institutioner, hvis globale rolle på det normative og økonomiske område er afgørende for at bekæmpe fattigdom, fremme menneskerettigheder og skabe bæredygtig, inklusiv vækst.

FN'S 2015 MÅL

1. Halvere fattigdom og sult i verden
2. Opnå grundskoleuddannelse til alle
3. Øge ligestillingen mellem kvinder og mænd
4. Mindske børnedødeligheden med to tredjedele
5. Mindske mørdredødeligheden med tre fjerdedele
6. Bekæmpe hiv/aids, malaria og andre sygdomme
7. Sikre udviklingen af et bæredygtigt miljø
8. Øge samarbejdet om bistand, handel og gældseftergivelse

2

En verden i udvikling

2

En verden i udvikling

Globaliseringen har forandret verden og ændret vilkårene for det globale samarbejde. Danmarks udviklingssamarbejde skal tilpasses de nye muligheder og udfordringer.

GLOBAL UDVIKLING ER EN SUCCESHISTORIE

Aldrig før i verdenshistorien er det lykkedes så mange mennesker at arbejde sig ud af fattigdom. Selvom ca. hvert femte menneske i verden lever i fattigdom, og behovet for hjælp fortsat er stort, er fremskridtene ikke desto mindre markante. Det er især lande i Asien, der stormer frem, men også en række lande i Afrika og Latinamerika har haft flotte vækstrater. Det har ændret den økonomiske og politiske magtbalance. I det seneste årti har den økonomiske vækst i udviklingslandene ligget betydeligt over væksten i de avancerede økonomier, og udviklingslandene står nu for 35 procent af det globale BNP og 65 procent af den globale vækst.

Den positive udvikling på det økonomiske område er ledsaget af sociale landvindinger. Regeringer i mange udviklingslande viser i stigende grad lederskab og tager ejerskab for landets udvikling. De sætter dagsordenen og stiller krav til deres samarbejdspartnere. I mange afrikanske lande er der høj økonomisk vækst, stigende handel og regional integration, højere investeringsrater, færre konflikter og styrket demokrati. Mange udviklingslande bliver mere velstående og mindre afhængige af traditionelt udviklingssamarbejde. Det åbner nye muligheder for samarbejde, samhandel og investeringer, herunder fra Danmark.

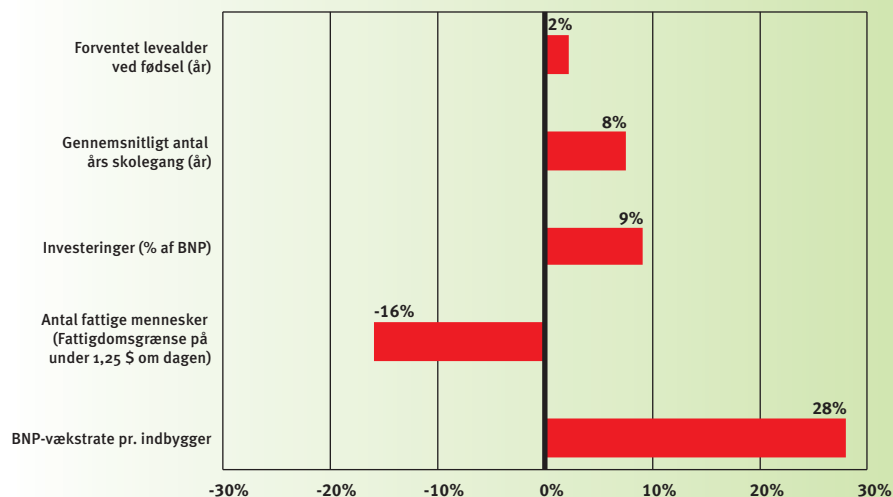
Udviklingen har styrket de folkelige organisationer og bevægelser, som mange steder har fundet et stærkere ståsted. Men der er fortsat lande, hvor de er under pres.

Informationsteknologiens udbredelse til selv de mest fjerne og fattige egne har givet alle en hurtigere adgang til information og tovejs-

kommunikation. Det har styrket bevidstheden om, at forandring, demokrati og ansvarlige regeringer er muligt, hvis befolkningerne selv tager ansvar og stiller krav. De har set, hvad der kan ske, når folk samler sig om fælles krav til autoritære regimer om demokrati og respekt for menneskerettighederne.

BAGGRUND

Langsigtet effekt af udviklingsbistand på nøgleindikatorer

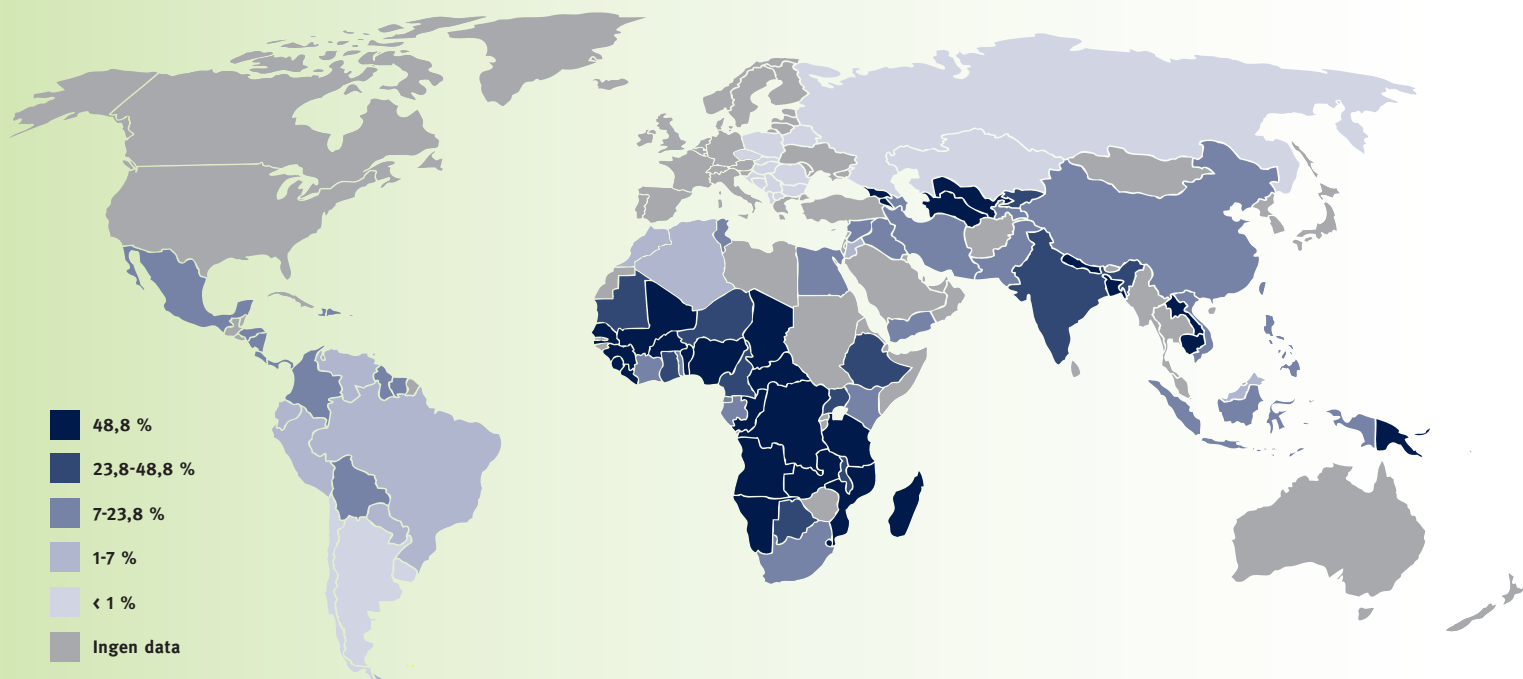
Den forventede levealder er steget fra 60,96 år til 62,29 år svarende til en stigning på 2 %. Det gennemsnitlige antal års skolegang er steget fra 4,89 år til 5,26 år svarende til en stigning på 8 %. Investeringer, som procent af BNP, er steget fra 17,18 til 18,74 % svarende til en stigning på 9 %. Antal fattige mennesker er faldet fra 21,65 % til 18,21 % svarende til et fald på 16 %. BNP-vækstraten pr. indbygger er steget fra 1,68 til 2,15 svarende til en stigning på 28 %.

Tabellen viser effekten baseret på simulationer svarende til, at udviklingsbistanden udgør 25 USD per indbygger årligt over en 37-årig periode.

Kilde: UNU-WIDER under ReCom programmet for forskning og kommunikation om udviklingsbistand støttet af DANIDA og Sida. Baseret på metoder og resultater fra Arndt et al. (2011).

Verdenskort over fattigdom

Procentdel af befolkningen, som lever for under 1,25 \$ om dagen.

Kilde: World Bank eAtlas of the Millennium Development Goals. Senest tilgængelige data for hvert enkelt land.

IKKE ALLE ER MED

Ikke alle har fået del i de mange fremskridt, og uligheden er steget markant. Hvert syvende menneske på jorden lider af sult og underernæring, og kvinder og piger er hårdest ramt. Samtidig ændrer det globale fattigdomsbillede sig. Der lever i dag flere fattige mennesker i mellemkomstlande, end der gør i de allerfattigste lande, og uligheden mellem rig og fattig er stor. Danmarks udviklingspolitik retter sig mod at bekæmpe fattigdom i de allerfattigste lande, mens indsatsen i den mere velstillede del af disse skal fremme en fordeling af ressourcerne, som reducerer fattigdommen.

Flere steder i Afrika, Asien og Latinamerika har væksten skabt alt for få nye arbejdspladser. Afrika er stadig det fattigste kontinent, hvor over halvdelen af regionens befolkning stadig lever i ekstrem fattigdom. Her skal der skabes arbejdspladser til de store ungdomsårgange, som udgør et stort potentiale for nytænkning og fremgang, men også risiko for social uro og ustabilitet. I Asien er over en tredjedel af befolkningen ekstremt fattige på trods af høj økonomisk vækst. Latinamerika er den mest socialt ulige region i verden. I Mellemøsten og Nordafrika er resultatet af

omvæltningerne fortsat usikre. Også her er der markant brug for at skabe flere arbejdspladser og en mere bæredygtig og inklusiv vækst.

Mange skrøbelige og konfliktramte stater har ikke mærket fremskridtene, og antallet af fattige, der lever i skrøbelige stater, er steget hurtigt. I dag bor en tredjedel af verdens fattige i lande, hvor regeringerne enten ikke har evnen, ressourcerne eller viljen til at opfylde befolkningens behov. Uden en bare minimalt velfungerende stat risikerer disse lande at blive fastholdt i konflikter, udnyttet som base for grænseoverskridende kriminalitet og deres råvarer at blive udvundet og eksporteret, uden at det kommer befolkningen til gode. De er samtidig kilde til regional ustabilitet, illegal migration og øgede flygtningestrømme – herunder til vores del af verden.

FRA RESSOURCEKAPLØB TIL RESSOURCEKREDSLØB

De globale klimaforandringer har sat spørgsmålstegn ved de rige landes kendte udviklingsmodel og understreger, at velferdsfremgang for hele jordens befolkning kræver nye bæredygtige løsninger og en ny tilgang til at udnytte verdens ressourcer.

Væksten i økonomi og befolkning har medført pres på de globale ressourcer. I 2011 sagde vi velkommen til verdensborger nr. 7 mia., og i 2040 vil verdens befolkning formentlig runde 9 milliarder. Den globale middelklasse ventes at stige med 3 milliarder i 2030 og generere en stigning i efterspørgslen efter energi på 45 procent, efter vand på 30 procent og efter fødevarer på 50 procent. Ikke mindst i Afrika er presset på mange landes naturressourcer i stigende grad et resultat af efterspørgslen fra andre lande efter mineraler, olie, tømmer og jord.

Verden skal væk fra det kortsigtede ressourcekapløb og i fællesskab danne et langsigtet og bæredygtigt ressourcekredsløb. Vi skal blive langt bedre til at omstille, så væksten bliver grøn, og skabe mere for færre ressourcer. Fødevarereproduktionen skal gøres mere bæredygtig og effektiv, og adgangen til mere bæredygtige energiformer skal styrkes. Den opgave kan vi kun løfte i et globalt fællesskab, hvor de globale priser på naturressourcer er med til at regulere markedets adfærd.

NYE SPILLERE, NYE MULIGHEDER

Nye statslige og private aktører spiller en stadig større rolle i udviklingslandene. De omfatter blandt andre Kina, Indien, Brasilien, Sydafrika, Tyrkiet og Sydkorea, de rige Golflande og en lang række virksomheder, fonde og internationale civilsamfundsorganisationer. Mange af de nye udviklingsaktører er i stigende grad aktive i internationale sammenhænge. Det gælder ikke mindst i internationale forhandlinger om klima, energi og handel. Den ændrede magtbalance betyder, at der med rette stilles krav om mere ligeværdige partnerskaber.

Beslutningskraften i det internationale samarbejde påvirkes af de nye aktører, nye prioriteter og nye tilgange. Det betyder også, at opbakningen til de værdier og mål, som Danmark arbejder for, ikke altid kan tages for givet. Dem skal vi derfor kunne argumentere mere overbevisende for. Med de nye aktører følger også nye finansieringsstrømme, som mange udviklingslande har god brug for, og erfaringer fra lande, der for nylig selv har gennemgået en transitionsproces, kan være stadigt mere relevante. Men der er også udfordringer. Typisk stiller de nye aktører ingen eller begrænsede krav om god regeringsførelse og demokratiske principper og synes at lægge større vægt på adgang til naturressourcer og handelsforbindelser end på bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne. De nye spillere er en del af virkeligheden i de lande, vi engagerer os i, og vi skal udnytte de muligheder, det giver for at samarbejde med dem.

UDVIKLINGSSAMARBEJDET – KATALYSATOR FOR UDVIKLING

Udviklingssamarbejdets rolle og muligheder ændrer sig mærkbart i takt med globaliseringen. Finansiering af udvikling kommer i dag i langt mindre grad fra det traditionelle udviklingssamarbejde og i højere grad fra det voksende samarbejde mellem udviklingslandene og de nye vækstøkonomier samt fra handel, udenlandske investeringer og overførsler fra migranter.

Udviklingslandene har ansvaret for deres egen udvikling. Udviklingssamarbejdet alene kan ikke udrydde fattigdom, men det kan spille en vigtig rolle som katalysator for udvikling, ikke mindst når det tager afsæt i landenes ejerskab og tilpasses deres prioriteter og nationale systemer. Modsat de øvrige finansieringsstrømme er udviklingssamarbejdet direkte målrettet bekæmpelse af fattigdom og ulighed. Det er den dagsorden, som det internationale samfund atter forpligtede sig til på topmødet om bistands effektivitet i Busan i Sydkorea i 2011.

Danmarks udviklingspolitik kan gennem brug af politisk dialog og konkret udviklingssamarbejde være med til at understøtte positive tendenser i samfund, arbejde for rettigheder, støtte reformer og opbygning af kapacitet og effektive skattesystemer i den offentlige sektor samt opbygning af kapacitet i lokale civilsamfund. Udviklingssamarbejde kan være med til at skubbe forandring i gang på en måde, som anden finansiering ikke kan. Det kan også støtte udvikling og afprøvning af nye ideer og koncepter for f.eks. ressourceeffektiv produktion og teknologianvendelse, hvor kommerciel finansiering ikke er tilgængelig, og hvor det har potentiale til at bidrage til fattigdomsbekæmpelse. Og vi kan udvikle innovative finansieringskilder og partnerskaber med den private sektor og andre aktører og dermed rejse flere midler til finansiering af udvikling.

I dag efterspørger mange udviklingslande handel, investeringer og politiske alliancer om fælles mål og udfordringer på lige fod med – eller snarere frem for – traditionelt udviklingssamarbejde. Vi skal derfor bringe alle danske styrkepositioner og kompetencer i spil i samarbejdet med udviklingslandene. Det skal være med til at sikre, at Danmark også fremover vil være en relevant og efterspurgt samarbejdspartner.

DANSKE KOMPETENCER I ARBEJDE FOR UDVIKLING

Der er store muligheder i den globale udvikling, og Danmark har meget at byde på. Vi arbejder effektivt og fleksibelt og er en velanskrevet aktør både i det bilaterale og multilaterale samarbejde. Udviklingen af vores velfærdssamfund har givet os særlige erfaringer med demokrati- og retsstatsprincipper, åbenhed, ligestilling og et aktivt kultur- og foreningsliv, som vi skal bringe i spil i vores udviklingssamarbejde. De danske erfaringer med en arbejdsmarkedsmodel baseret på inddragelse af arbejdsmarkedets parter er også efterspurgt. Danske kommercielle styrkepositioner inden for vand, klima, miljø, energi, sundhed og bæredygtig fødevarerproduktion kan bidrage til løsninger på nationale og globale udfordringer, der også kan komme udviklingslandene til gode.

Forskningsbaseret viden er nødvendig for at løse nye og gamle udviklingsproblemer. Derfor samarbejder vi med udviklingslandenes uddannelses- og forskningsinstitutioner for at støtte udvikling af forskningskapacitet og skabe ny viden, bl.a. gennem støtte til uddannelse af kandidater og forskere. Samtidig er vores egne uddannelses- og forskningsinstitutioner internationalt anerkendte og bidrager til at skabe ny viden og innovative løsninger, som fattige lande har god brug for.

En af Danmarks særlige styrker er, at vi kan anvende en bred palet af instrumenter, fra de udenrigs-, sikkerheds- og udviklingspolitiske instrumenter til det kommercielle samarbejde, som alle bidrager til at fremme vores udenrigs- og udviklingspolitiske mål. Det gør vores indsats mere effektiv. Vores administration af udviklingssamarbejdet er resultatorienteret og effektiv. Vi reagerer hurtigt og tilpasser i dialog med vores partnere indsatserne til de lokale forhold. Det skal vi udnytte.

3

En rettighedsbaseret tilgang

Danmark vil:

- Anvende menneskerettigheder som værdigrundlag i vores partnerskaber og tage afsæt i principper om ikke-diskrimination, deltagelse, åbenhed og ansvarlighed i alle faser af vores udviklingssamarbejde.
- Arbejde for at fremme alle menneskerettigheder, såvel de økonomiske, sociale og kulturelle som de borgerlige og politiske, med særligt fokus på kvinders rettigheder og lige adgang til beslutningsprocesser, ressourcer og muligheder.
- Systematisk styrke kapacitet hos både myndigheder, civilsamfund og rettighedshavere.
- Arbejde for en styrket deltagelse af de fattigste udviklingslande i udviklingen af den internationale retsorden.

En rettighedsbaseret tilgang

MENNESKERETTIGHEDER – VÆRDIGRUNDLAG OG FORANDRINGSKRAFT

Danmark vil anlægge en menneskerettighedsbaseret tilgang til udvikling. Menneskerettighederne er en del af vores værdigrundlag og rummer en forandringskraft, netop fordi de tager udgangspunkt i forpligtelser, som landene selv har tilsluttet sig. Vi vil derfor mere systematisk inddrage FN's menneskerettighedskonventioner, standarder, normer og instrumenter i vores udviklingssamarbejde. De skal være retningsgivende for vores politiske dialog, konkrete udviklingsindsatser og partnerskaber. Vi vil samtidig styrke vores engagement i de multilaterale organisationer, som spiller en kernerolle i arbejdet for menneskerettigheder. Vi arbejder for at sikre de fattigste udviklingslande indflydelse på udformningen af den internationale retsorden på disse områder og for retfærdige og fredelige løsninger på internationale tvister.

Den rettighedsbaserede tilgang betyder, at vi vil stille skarpt på de underliggende magtrelationer og de grundlæggende årsager til diskrimination og fattigdom og prioritere handlinger, som tilgodeser de fattigste. Vi vil i højere grad rette fokus på at sikre alle lige muligheder, på omfordeling af ressourcer i samfundet og på behovet for, at væksten bliver mere bæredygtig og inklusiv.

Indfrielse af menneskerettigheder kræver en stat, der har viljen og evnen til at respektere og indfri disse rettigheder. Men det kræver også informerede og handlekraftige

borgere og organisationer, der har adgang til pålidelig og uafhængig information og mulighed for at indgå aktivt i samfundslivet og tage medansvar for samfundsudviklingen.

Støtte til udviklingen af et stærkt og uafhængigt civilsamfund, der kæmper for de svageste og mest marginaliserede og giver dem en stemme i kampen for deres rettigheder, står centralt i den rettighedsbaserede tilgang. Hvor civilsamfundet er under pres fra myndigheder, der lukker munden på kritiske røster, vil vi tale deres sag.

En rettighedsbaseret tilgang til udvikling sigter mod at igangsætte forandringsprocesser, der ændrer ved magtrelationer i en demokratisk retning. Derfor er tilgangen ikke konfliktfri. Danmarks udviklingssamarbejde vil med afsæt i en grundig forståelse af de politiske og økonomiske magtforhold støtte forandringsprocesser, hvor konflikter løses gennem fredelige politiske processer,

kommer de fattige til gavn, fremmer deres rettigheder og understøtter en demokratisk udvikling.

Udviklingssamarbejdet vil være et partnerskab forankret i et fælles værdigrundlag, der skal være afsæt for arbejdet for at indfri alle menneskerettigheder – både de borgerlige, politiske, økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Det skal bygge på de værdier, principper, institutioner og processer, som indgår i et demokrati. Menneskerettighederne er udelelige og indbyrdes afhængige, men vi vil i det konkrete arbejde prioritere i forhold til behovene. Vi vil eksempelvis nogle steder arbejde for retten til at ytre og organisere sig og andre steder for retten til mad, sundhed, uddannelse, anstændigt arbejde og for oprindelige folks kollektive og individuelle rettigheder. Alt sammen markante bidrag til frihed og fattigdomsbekæmpelse.

BLOGKOMMENTAR

”Rettigheder kræver en retsstat med demokratisk magtudøvelse. Og det skal dansk bistand styrke. Bekæmpelse af vold og undertrykkelse er en del af fattigdomsbekæmpelse. Vi skal arbejde for retfærdig fordeling og lige adgang til alle ressourcer. Men handler det om rettigheder eller om politisk-økonomisk udvikling? Begge dele, helt afhængig af situationen i det pågældende land.“

Poul Engberg-Pedersen, vicedirektør, IUCN. Blog på Politiken.dk, 19. jan. 2012.

Danmarks udviklingssamarbejde har længe ydet et vigtigt bidrag til at fremme menneskerettighederne. Den rettighedsbaserede tilgang vil skærpe denne indsats. Her vil kvinders rettigheder stå centralt. Vi vil bedømme vores samarbejdspartnere på deres evne til løbende og gradvist at gøre markante fremskridt for kvinder og børns – især pigers – rettigheder og lige muligheder for at udnytte deres fulde potentiale og dermed bidrage til samfundsudviklingen. Børn er den

CASE

Oprindelige folk i Bolivia sikres deres politiske rettigheder

I Bolivia udgør de oprindelige folk over halvdelen af landets befolkning eller ca. 5 millioner. Alligevel har de ikke nydt de samme rettigheder, som resten af befolkningen, men er blevet diskrimineret og undertrykt. Danmark har gennem mange år støttet oprindelige folks rettigheder og muligheder i Bolivia. Den danske indsats har bl.a. bidraget til uddannelse og udstedelse af fællesskøder på mere end 12 millioner hektar jord, som har sikret de oprindelige folk rettighederne til deres egen jord i 135 territorier.

I Bolivia i Chimpata-territoriet, som kaldes Las Palmas, anvender de oprindelige folk de traditionelle metoder på deres egen jord. Her står en aymara-kvinde kartofler.

Foto: Mike Kollöffel

mest udsatte gruppe i fattige samfund, og vi vil arbejde for at fremme deres rettigheder og behov i overensstemmelse med FN's Børnkonvention. Børn skal sikres adgang til sundhed, uddannelse og til beskyttelse, også under katastrofer og konflikter.

LIGEVÆRDIG DIALOG OM RETTIGHEDER, FATTIGDOM, LIGHED OG OMFORDELING

Vi vil arbejde for en tættere kobling mellem det normative menneskerettighedsarbejde i internationale fora og det konkrete udviklingssamarbejde. Udgangspunktet vil være en ligeværdig og gensidigt forpligtende dialog med udviklingslandene, der tager afsæt i de nationale behov, den lokale kontekst og i respekten for menneskerettigheder. Vi vil bidrage til, at udviklingslandene bedst muligt kan indfri deres forpligtelser over for egne borgere.

Vi vil tage udviklingen i menneskerettighedssituationen op i den løbende politiske dialog med vore partnere. Vi vil arbejde for, at staten anvender de tilgængelige ressourcer mest effektivt for at sikre alles behov, og at man gradvist bevæger sig i den rigtige retning. Vi vil igennem en åben og kritisk dialog lægge vægt på fremskridt i forhold til menneskerettighederne, fattigdomsreduktion, omfordeling og inddragelse af marginaliserede grupper.

Opbygning af kapacitet hos ansvarlige myndigheder, civilsamfund og rettighedshavere er en central del af den rettighedsbaserede tilgang. En sådan kapacitet er sammen med politisk vilje en forudsætning for varige resultater. Vi vil tage afsæt i vores partners situation og bidrage til at opbygge den nødvendige kapacitet både hos stat, borgere og civilsamfund. Kapacitet opbygges imidlertid ikke fra den ene dag til den anden. Vi vil indgå i et langsigtet samarbejde med vores partnere og have fokus på konkrete resultater.

Menneskerettighederne er udelelige, men vi vil ikke være dogmatiske og stille ultimative krav om øjeblikkelig indfrielse af alle rettigheder. Vi anerkender, at særligt de økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder oftest kun kan indfries gradvist og forudsætter, at politisk vilje, kapacitet og ressourcer er til rådighed. Derfor må og skal der prioriteres, men vi vil arbejde for en progressiv og offensiv realisering. Vi vil arbejde for, at vores partnere lever op til internationale menneskerettighedskonventioner og forpligtelser. Der skal være vilje til forandring, og vi vil støtte en udvikling, der går i den rigtige retning med dialog og samarbejde som de primære redskaber.

Vi vil løbende rejse kritiske forhold i vores politiske dialog og presse på for forbedring. I lande, hvor regeringerne ikke deler denne dagsorden, vil det få konsekvenser for den måde, vi kan samarbejde på. Hvis udviklingen i et land går i markant negativ retning med systematiske menneskerettighedskrænkelser, og mulighederne for at vende udviklingen svinder, er vi parate til at sige fra. Der er ikke én bestemt reaktion, når det sker, men vi vil i hvert tilfælde nøje vurdere, hvilken betydning det vil få for, hvordan vi samarbejder og ikke mindst med hvem.

FIRE TVÆRGÅENDE PRINCIPPER I UDVIKLINGSSAMARBEJDET

Vores udviklingssamarbejde skal styrkes ved konsekvent at inddrage principperne om ikke-diskrimination, deltagelse og inddragelse, åbenhed og ansvarlighed – lige fra de indledende analyser til den afsluttende evaluering. Principperne er grundlæggende standarder og værdier i de internationale menneskerettigheder. Vi vil arbejde for, at vores partnere anvender indikatorer, der kan måle på disse principper, f.eks. om der er ulighed i adgang til serviceydelser, så vi kan vurdere målopfyldelsen i forhold til sårbare og udsatte grupper.

Ikke-diskrimination

Et grundlæggende princip i staternes menneskeretlige forpligtelser er forbuddet mod diskrimination. Alle mennesker er ligeværdige og skal have lige adgang til serviceydelser og muligheder og til sikkerhed og retfærdighed. Vi vil fortsætte Danmarks aktive indsats for ligestilling og kvinders rettigheder. Både i vores bilaterale og multilaterale udviklingssamarbejde vil vi arbejde for, at spørgsmålet om fremme af kvinders rettigheder bliver reflekteret.

Desværre rammer eksklusion og udelukkelse ofte fattige og marginaliserede grupper og individer, herunder børn, oprindelige folk, ældre mennesker, flygtninge og internt fordrevne, religiøse mindretal, statsløse, mennesker udsat for kastediskrimination, mennesker med handicap og hiv/aids smittede, ligesom mennesker diskrimineres på grund af seksuel orientering og kønsidentitet. Vi vil i de konkrete samarbejder identificere de strukturelle forhold og magtrelationer, som skaber ulighed og diskrimination og arbejde for positive forandringer.

Deltagelse og inddragelse

Danmark vil støtte folk i at bruge deres ytrings-, forsamlings- og foreningsfrihed og kræve deres rettigheder ved at skabe muligheder for inddragelse og deltagelse. Her kan informations- og kommunikationsteknologien spille en væsentlig rolle. Vi skal samtidig bidrage til at skabe gode rammer for, at mennesker kan organisere sig og selv tage medansvar for samfundsudviklingen. Vi vil støtte et stærkt og uafhængigt civilsamfund og hjælpe de svageste i at komme til orde.

Vi vil bidrage til at styrke borgerinddragelse i offentlige beslutningsprocesser og i den offentlige forvaltning og have særlig fokus på behovet for at høre og inddrage grupper, der alt for ofte overhøres. Det omfatter for eksempel kvinders deltagelse i beslutningsorganer, inddragelse af børn og unge eller

støtte til oprindelige folks frie og forudgående samtykke i indsatser, der berører deres levevilkår.

Åbenhed

Adgang til information og til at ytre sig frit er centrale elementer i den rettighedsbaserede tilgang. Vi vil arbejde for, at alle mennesker har adgang til fri og uafhængig information, så magthavere kan stilles til ansvar for deres politik og prioriteringer. Det bør omfatte aktindsigt i den offentlige sektors forvaltning og åbenhed i gennemførelsen af udviklingssamarbejdet. Vi vil arbejde for at realisere potentialet i informations- og kommunikationsteknologien til at styrke den folkelige deltagelse, skabe øget adgang til information og viden og arbejde for den enkelte borgers deltagelse i den offentlige debat uden frygt for sanktioner fra myndighederne.

Ansvarlighed

Staten har ansvaret for at respektere, beskytte og indfri menneskerettighederne. Indfrielse af rettigheder kræver retsstaten med demokratisk vedtagne love og myndigheder, der har viljen og evnen til at svare på krav om rettigheder fra borgere og et stærkt civilsamfund. Vi vil bistå staten med at styrke dens evne til at sikre, at der bliver lovgivet, opstillet mål og udarbejdet nationale planer for at indfri rettighederne, så f.eks. serviceydelser af god kvalitet bliver lige fordelt. Ansvarligheden omfatter også os selv. Oplever borgere i vores samarbejdslande, at der er u hensigtsmæssige konsekvenser af vores udviklingssamarbejde, skal de kunne klage direkte til danske ambassader.

Staterne skal sørge for lovgivning og politikker, der giver gode rammebetingelser for overholdelse af menneskerettighederne, men andre aktører har også indflydelse på, om menneskerettighederne overholdes. Private virksomheder og investorer er med til at sikre, at folks økonomiske og sociale rettigheder kan indfries gennem deres bidrag til økonomisk udvikling, beskæftigelse og inve-

RETNINGSLINJER FOR MENNESKERETTIGHEDER OG ERHVERVSLIV

Guiding Principles on Business and Human Rights, Implementing the United Nations "Protect, Respect and Remedy Framework"

Retningslinjerne for menneskerettigheder og erhvervsliv blev vedtaget af FN's Menneskerettighedsråd i 2011. Retningslinjerne skal understøtte virksomheders respekt for menneskerettighederne og giver anbefalinger om ansvarlig virksomhedsadfærd, men inddrager også staternes rolle. Retningslinjerne omfatter henholdsvis staters ansvar for at beskytte mod krænkelse, virksomheders ansvar for at respektere menneskerettighederne og adgang til mæglings- og klagemekanismer.

steringer. Vi vil arbejde for, at virksomheder og investorer respekterer menneskerettighederne og tager ansvar for deres eventuelle negative indflydelse på menneskerettighederne i overensstemmelse med retningslinjerne for menneskerettigheder og erhvervsliv.

FRA ORD TIL HANDLING

Menneskerettighederne er et mål og et middel i vores udviklingssamarbejde og skal indtænkes i alt, hvad vi gør fra start til slut og på tværs af vores fire strategiske prioritetsområder. Men den rettighedsbaserede tilgang til udvikling rummer ikke svarene på alle udfordringer, og der vil fortsat være behov for prioritering og for fleksible løsninger til at møde mange af de udfordringer, som vore partnere står overfor. Vi skal derfor være realistiske. Omstilling sker ikke fra den ene dag til den anden, og vi skal sikre, at vores tilgang er tilpasset den lokale kontekst. Det gælder ikke mindst i skrøbelige stater.

4

Menneskerettigheder og demokrati

Danmark vil:

- Støtte demokratiske valg, parlamenter, politiske partier, civilsamfund og frie og kritiske medier.
- Fremme god regeringsførelse og opbygning af demokratiske institutioner, herunder opbygning af og adgang til effektive, uafhængige retssystemer og klagemekanismer, styrket kapacitet og decentralisering i den offentlige forvaltning og bekæmpelse af korruption.
- Styrke internationalt samarbejde for menneskerettigheder, demokrati og god regeringsførelse.
- Arbejde for at styrke ligestilling mellem kønnene og sikre kvinder og pigers rettigheder.
- Styrke indsatsen i kampen for at lukke skattehuller, adressere illegale kapitaloverførsler og fremme en retfærdig beskatning af naturressourcer i verdens fattigste lande.
- Fremme social dialog og faglige rettigheder som løftestang for fattigdomsreduktion.

4

Menneskerettigheder og demokrati

Danmark vil gå forrest i indsatsen for menneskerettigheder, demokrati og god regeringsførelse gennem vores multilaterale engagement og i de lande, vi engagerer os i. Vi vil støtte forandringsprocesser, som skaber samfund, hvor den udøvende magt kan kontrolleres af uafhængige instanser, borgere og medier, og hvor borgere indgår aktivt i og tager medansvar for samfundsudviklingen. Vi vil bekæmpe diskrimination og ulighed. Kvinder, børn, unge og sårbare og marginaliserede grupper, herunder verdens oprindelige folk og mennesker med handicap, skal have en stemme og opmærksomhed i de politiske prioriteringer.

STYRKET DEMOKRATI, YTRINGSFRIHED OG DELTAGELSE

Effektive valgkommissioner, parlamenter og politiske partier er afgørende elementer i vel fungerende demokratier og grundlaget for at fremme deltagelse i samfundslivet. Danmark vil derfor støtte frie og uafhængige valgprocesser og bidrage til at styrke parlamenter og politiske partier, som kan fremme flerpartisystemer, pluralistisk politisk debat og regerings parlamentariske ansvarlighed.

Vi vil arbejde for at fremme ytringsfrihed og udviklingen af frie, ansvarlige og kritiske medier, der kan holde magthaverne til ansvar og give befolkningen bedre muligheder for at deltage i den offentlige debat. Et effektivt folkestyre skal også understøttes af et slagkraftigt civilsamfund. Vi vil støtte udviklingen af stærke og uafhængige civilsamfund og modarbejde indskrænkninger i det civile råderum. Vi vil bidrage til at styrke unges organisering og anerkende unge som bærende samfundsaktører. Folkelig organisering fremmer aktivt medborgerskab, og de fol-

kelige organisationer spiller en vigtig rolle i arbejdet for forandring, social innovation, ansvarlighed og som fortalere og vagthunde for befolkningens rettigheder.

OPBYGNING AF RETSSAMFUND

Danmark vil støtte processer, der sigter mod at indarbejde menneskerettigheder og principper om god regeringsførelse i nationale forfatninger og lovgivning, og arbejde for, at de omsættes til handling. Vi vil støtte uafhængige nationale, regionale og internationale menneskerettighedsinstitutioner og organisationer, der arbejder for at fremme menneskerettigheder, herunder lokale folkelige organisationer.

Mange fattige mennesker er ofte afskåret fra det formelle retssystem. Vi vil derfor arbejde for lige adgang for alle til en retfærdig

rettergang og prioritere indsatser, der kan styrke ansvarlighed og bekæmpe korruption i retsvæsenet. Folk skal have information om deres rettigheder og adgang til retshjælp, og konkrete hindringer for klageadgang skal afdækkes, så de kan adresseres.

Vi vil arbejde for bedre sammenhæng mellem det formelle retssystem og alternative konfliktløsningsmekanismer og uformelle mæglingssystemer, som folk har tillid til, og som respekterer menneskerettighederne og almindelige retsprincipper. Det er igennem sådanne systemer, at langt størstedelen af befolkningen i de fattigste lande får tvister afgjort. Vi vil bidrage til at styrke evnen til at behandle sager og til at sikre, at også de sager, som rejses af sårbare og marginaliserede grupper, behandles i en proces, hvor deres rettigheder respekteres.

Fremme af ytringsfrihed og kritisk journalistik i den arabiske verden

Med enkelte undtagelser optræder alle landene i Mellemøsten på Freedom Houses liste over pressefrihed i kategorien af lande med begrænset eller stærkt begrænset ytrings- og mediefrihed. Med midler fra Det Arabiske Initiativ er der i samarbejde mellem en lang række arabiske og danske medieorganisationer etableret et regionalt medieprogram. Medieprogrammet har bidraget til at etablere Arab Reporters for Investigative Journalism (ARIJ), som er et nyt regionalt netværk af undersøgende journalister,

Foto: Flemming Weiss Andersen

der har sat nye standarder for kritisk og faktabaseret journalistik i Mellemøsten. ARIJ arbejder nu med etablering af journalistisk dybdeberende grupper på udvalgte arabiske medier.

BLOGKOMMENTAR

”For at rettighedstilgangen kan få størst mulig effekt, skal de lokale myndigheder – direkte eller indirekte repræsentanter for staten også støttes i at få et godt samarbejde med civilsamfundsorganisationerne op at stå. I lande med svagt udviklede demokratier kommer dette ikke af sig selv.“

Holger Pyndt, KL. *Blog på politiken.dk, 9. januar 2012.*

CASE

Inklusivt uddannelsesforløb i Bangladesh med gode resultater

Tre millioner mænd og kvinder har siden 2006 deltaget i dansk-støttede markskoler i Bangladesh. Deltagerne, som er småbønder, har gennem uddannelse på markskoler fået redskaber til at forbedre deres levevilkår. Deltagernes indtægter er øget markant, og især kvinder har fået nye indtægtsmuligheder. Kvinder oplever også, at deltagelse på markskolen har givet dem øget selvværd, og at de har fået større indflydelse på beslutninger om produktion og indtægter i familien. Markskolens fokus på ernæring og hygiejne har givet kvinder viden, der gør, at de oplever mindre sygdom i familien.

Foto: Mogens Strunge Larsen

På markskolerne kombineres praktisk landbrugsundervisning med mere teoretiske tilgange til husmandsbrug. Her diskuterer de fire kvinder Asma, Rubina, Nazma og Beauty sammenhængen mellem husdyrbrug, køkkenhaver og markbrug med deres lærer.

Danmark vil støtte op om mekanismer, som adresserer folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden og andre grove menneskerettighedsovergreb. Vi vil arbejde for, at Den Internationale Straffedomstol (ICC) bliver et universelt anerkendt og effektivt organ til at retsforfølge personer, som har begået grove menneskerettighedskrænkelser. Det primære ansvar for retsforfølgning ligger dog hos landene selv. Internationale domstole som ICC er komplementære og alene en sidste udvej, hvis nationale myndigheder svigter. Vi vil derfor arbejde for, at de nationale myndigheder selv bliver i stand til at håndtere disse sager.

STÆRK INDSATS FOR KVINDER OG PIGERS RETTIGHEDER

Danmark vil fortsætte den aktive indsats for ligestilling mellem kønnene og for kvinder og pigers rettigheder. Ligestilling handler om at sikre lige rettigheder og muligheder for kvinder og mænd. Alle personer skal uanset køn have de samme muligheder og rettigheder for uddannelse, sundhed, økonomisk fremgang, politisk deltagelse og deltagelse i samfundslivet i almindelighed. Et land, hvor kvinder ikke bidrager på lige fod med mænd til landets udvikling, går glip af en værdifuld ressource. Danmark vil arbejde for at mindske diskrimination mod kvinder, sikre deres seksuelle og reproduktive rettigheder og for deres lige ret til at eje jord og arve. Øget ligestilling mellem kønnene er en investering i fremtiden og kræver, at vi i arbejdet involverer både kvinder og mænd, piger og drenge. Erfaring viser, at når kvinderne får større kontrol over husstandens penge, bliver flere brugt på at opfylde børnenes behov, såsom mad, sundhed og uddannelse.

ÅBENHED OG ANSVARLIGHED I DEN OFFENTLIGE FORVALTNING

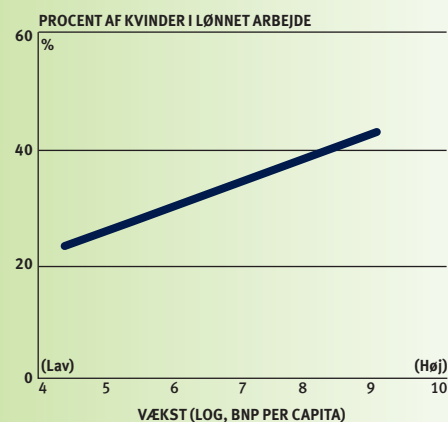
Danmark vil fremme åbenhed og ansvarlighed ved at arbejde for opbygning af kapacitet hos ansvarlige myndigheder på alle niveauer. Vi vil støtte decentraliseringsprocesser, der kan fremme fattigdomsbekæmpelse, sætte borgeren i centrum, sikre aktiv medbestemmelse og fremme det lokale

demokrati. Den enkelte borger, gruppe eller virksomhed skal have mulighed for at gøre deres krav om bedre serviceydelser gældende over for myndighederne. Vi vil samtidig arbejde for at styrke lokalpolitikeres kapacitet. Oplyste og engagerede lokalpolitikere fremmer ansvarlighed i forvaltningen.

Vi vil bidrage til at styrke kapacitet i forvaltningen af offentlige finanser og budgetter for at fremme effektive serviceydelser og bekæmpe korrupcion. Det indebærer for eksempel, at de offentlige budgetter løbende revideres af en uafhængig og effektiv rigsrevision, og at revisionsrapporter bliver fulgt op af parlamentet og er tilgængelige for offentligheden. Bekæmpelse af korrupcion er en hovedprioritet i Danmarks indsats for god regeringsførelse. Danmark kan og vil ikke acceptere korrupcion. Vi vil fremme åbenhed ved at arbejde for øget adgang til information og kræve, at korrupcion får de nødvendige konsekvenser.

BAGGRUND

Positiv sammenhæng mellem flere kvinder i lønnet arbejde og højere vækst

Note: Data fra 100 udviklingslande i perioden 1996-2008.

Kilde: World Bank, World Development Report 2012, estimater baseret på the International Income Distribution Database (I2D2).

SKAT SKAL FINANSIERE UDVIKLING

Udvikling forudsætter, at der skabes det nødvendige offentlige indtægtsgrundlag til at finansiere reformer og offentlige serviceydelser. Det øgede skattegrundlag, som skabes gennem økonomisk vækst, skal sætte udviklingslandene i stand til selv at finansiere de offentlige udgifter. Styrkede skatte- og afgiftssystemer giver staten øgede indtægter, og gør det muligt at omfordele ressourcer til gavn for alle. Sådanne systemer fremmer også demokratisk ansvarlighed mellem stat og borgere, fordi en befolkning, der betaler skat, har incitament til at holde den politiske ledelse ansvarlig for brugen af skattemidlerne. De muliggør samtidig en afvikling af toldbarrierer, så der kan skabes bedre betingelser for samhandel og vækst.

Vi vil styrke indsatsen i kampen for at lukke skattehuller, bekæmpe illegale kapitaloverførsler og fremme en mere effektiv og retfærdig beskatning af udvinding af naturressourcer, også i skrøbelige stater. Indtægter fra naturressourceudvinding skal komme udviklingslandene til gode. Vi vil derfor presse på for øget gennemsigtighed og åbenhed om betalinger fra multinationale selskaber for udnyttelse af naturressourcer i udviklingslandene. Vi vil engagere os i relevante internationale netværk for at søge globale løsninger på disse udfordringer, deriblandt de der arbejder for, at naturressourcer kommer hele samfundet til gavn.

SOCIAL DIALOG OG FAGLIGE RETTIGHEDER

Et velfungerende arbejdsmarked er en vigtig forudsætning for økonomisk vækst og øget beskæftigelse. Det kræver en åben, regelbaseret og ansvarlig relation mellem den private sektor og staten, der sætter fokus på faglige rettigheder, frie og uafhængige faglige organisationer og anstændigt arbejde i overensstemmelse med Den Internationale Arbejdsorganisations (ILO) konventioner. Det gælder på arbejdsmiljøområdet og i forhold til børnearbejde.

I overensstemmelse med vores forpligtelser i FN's Børnekonvention og ILO's konvention om afskaffelse af de værste former for børnearbejde skal børn beskyttes mod økonomisk udnyttelse og mod at skulle udføre arbejde,

som er farligt, griber ind i barnets uddannelse eller skader barnets sundhed, fysiske, psykiske eller sociale udvikling.

Danmark vil støtte social dialog mellem regeringen, den private sektor og de faglige organisationer og arbejde for, at virksomheders bidrag til udvikling og fattigdomsbekæmpelse skærpes gennem indsatser, der kan styrke socialt ansvarlig virksomhedsadfærd i tråd med FN's Global Compact og med respekt for retningslinjerne for menneskerettigheder og erhvervsliv. Det handler ikke mindst om at sørge for, at arbejdstagerrettighederne holdes i hævd, herunder retten til kollektiv forhandling, retten til anstændige jobs, udryddelse af alle former for tvangsarbejde og afskaffelse af diskrimination i arbejds- og ansættelsesforhold.

CASE

Danmark støtter civilsamfundsvagthund i Mozambique

I Mozambique har Danmark støttet organisationen CIP (Center for Offentlig Integritet), som har spillet en væsentlig rolle i stimulering af den offentlige debat, rejst opmærksomhed om kampen mod korruption og arbejdet for gennemsigtighed i forvaltningen. Organisationen anses i dag som en central aktør i at skabe forbedringer i den offentlige administration og det politiske miljø og i bekæmpelsen af korruptionen i landet. Organisationer som CIP forventes at få en central rolle i at skabe åbenhed og deltagelse i forhold til forvaltningen af Mozambiques og Afrikas betydelige naturressourcer.

Foto: Jørgen Schytte

5

Grøn vækst

Danmark vil:

- Bistå udviklingslandene med at bekæmpe fattigdom og skabe bæredygtig udvikling gennem grøn vækst, øget indtjening og flere arbejdspladser, ikke mindst til unge.
- Støtte grøn vækst baseret på bæredygtig forvaltning og udnyttelse af naturressourcerne.
- Bidrage til at styrke de internationale og nationale rammer for grøn vækst og skabe bedre sammenhæng med miljøbeskyttelse.
- Fremme innovative teknologi- og finansieringsløsninger inden for landbrug, skovbrug, miljø, energi, vand og klima.
- Fremme en ressourceeffektiv fødevarerproduktion, der bæredygtigt og effektivt kan brødføde en stadigt voksende befolkning.
- Bidrage til at øge udviklingslandenes adgang til bæredygtig energi og styrke indsatsen for en mere bæredygtig og ressourceeffektiv forvaltning og udnyttelse af energi- og vandressourcerne.
- Arbejde for fattige mænd og kvinders større medindflydelse og forbedrede adgang til vand, jord, viden og finansiering.

5

Grøn vækst

Økonomisk vækst er en nødvendighed, hvis vi skal komme fattigdommen til livs. Danmark vil derfor fastholde indsatsen for en privatsektordreven økonomisk vækst og øget beskæftigelse, så vi fremmer en inklusiv og bæredygtig udvikling, der kommer de fattige til gode. Men presset på udviklingslandenes naturressourcer er stigende bl.a. på grund af befolkningstilvækst, ikke-bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre og klimaforandringer. Konsekvensen er nedslidning af naturgrundlaget, tab af biologisk mangfoldighed og skærpet konkurrence og mulig konflikt om adgang til energi, vand, jord og fødevarer. Det betyder også, at priser på fødevarer og natur-

GRØN VÆKST OG GRØN ØKONOMI

Grøn vækst forstås som en integreret del af bæredygtig vækst, der fremmer generel økonomisk vækst og udvikling på en måde, hvor miljøet nu og i fremtiden kan levere de ressourcer og miljøydelse, vores velfærd afhænger af. Grøn vækst skal katalysere investeringer, innovation og jobskabelse, der både understøtter den vedvarende vækst og giver anledning til nye økonomiske muligheder. Grøn økonomi er af FN's Miljøprogram (UNEP) defineret som en økonomi, der har lav udledning af drivhusgasser, bruger klodens ressourcer effektivt og bæredygtig, og er socialt inkluderende.

ressourcer fremover forventes at være høje og ustabile, og det rammer verdens fattigste særligt hårdt. De stigende fødevarerpriser kan dog også bidrage til øget indtjening i landbrugssektoren, og den voksende globale middelklasse udgør et nyt marked for afsætning. Vi vil arbejde for en vækst, der ikke underminerer mulighederne for fremtidige generationer og i takt med, at der udvikles bedre mål for en inklusiv og grøn vækst, vil vi benytte dem til at vurdere indsatsen.

Danmark vil være med til at bane vejen for globale og lokale løsninger på disse udfordringer og presse på for, at det multilaterale system styrker indsatsen for at bistå udviklingslandene med at fremme og stimulere grøn vækst. Vores indsats for en mere grøn vækst skal spille på to strenge. For det første vil Danmark arbejde for, at den grønne vækst bidrager til at øge udviklingslandenes indtjeningmuligheder og produktivitet og styrker deres erhvervslivs konkurrenceevne. Grøn vækst har fokus på muligheder og skal ikke bruges som konditionalitet eller som handelsbarriere, men indsatsen skal være med til at skabe anstændige jobs, særligt for de store ungdomsårgange. For det andet vil vi bidrage til at sikre, at en grøn vækst er baseret på en effektiv og bæredygtig forvaltning og udnyttelse af naturressourcerne. Den grønne vækst skal være inklusiv og understøttes af sociale tiltag, som bidrager til, at alle kommer med.

DEN STRATEGISKE RAMME FOR VÆKST OG BESKÆFTIGELSE

Den strategiske ramme for vækst og beskæftigelse (februar 2011) samler og understikker retning og værktøjer for udmøntning og planlægning af indsatser til fremme af inklusiv, markedsdrevet vækst og produktiv beskæftigelse, særligt for de store ungdomsårgange i Afrika. Udgangspunktet er, at fremme af vækst og beskæftigelse skal ske på en måde, som ikke kompromitterer fremtidige generationers muligheder for adgang til produktiv beskæftigelse.

Landbruget er den største private sektor i de fleste af Danmarks samarbejdslande og derfor det naturlige udgangspunkt for de fleste indsatser for vækst og beskæftigelse.

BLOGKOMMENTAR

”70 procent af verdens fattige bor i landdistrikter, og specielt i Afrika udgør landbrugssektoren et enormt, men stadig uudnyttet potentiale for at kombinere vækst, forbedret fødevarerforsyningsikkerhed og fattigdomsbekæmpelse.“

Susie Stærk Ekstrand, direktør, Landbrug og Fødevarer. Blog på politiken.dk, 17. jan. 2012.

BLOGKOMMENTAR

”Mange projekter har vist, at småbønder kan fordoble og tredoble deres fødevarerproduktion og indkomst uden at skade naturressourcerne, hvis det økonomiske miljø blev ændret.“

Per Pinstrup-Andersen, professor, Cornell University. Blog på politiken.dk d. 9. jan. 2012.

RAMMEBETINGELSER SKAL SKABE MULIGHEDER FOR GRØN VÆKST

Der skal skabes bedre internationale rammer for grøn vækst og større sammenhæng mellem handels-, landbrugs-, miljø-, energi-, klima- og udviklingspolitik. Dette skal ske med respekt for de tre Rio-konventioner om klima, biodiversitet og ørken og for de multilaterale miljøaftaler, som udgør en vigtig del af det internationale rammeværk for bæredygtig udvikling og grøn vækst. Danmark vil gennem målrettede indsatser støtte udviklingslandene i at overvinde barrierer for international handel og markedsføring. Vi vil arbejde for øget regional økonomisk integration mellem udviklingslandene, så de har bedre muligheder for at konkurrere på lige vilkår og med større gennemslagskraft på nationale, regionale og globale markeder.

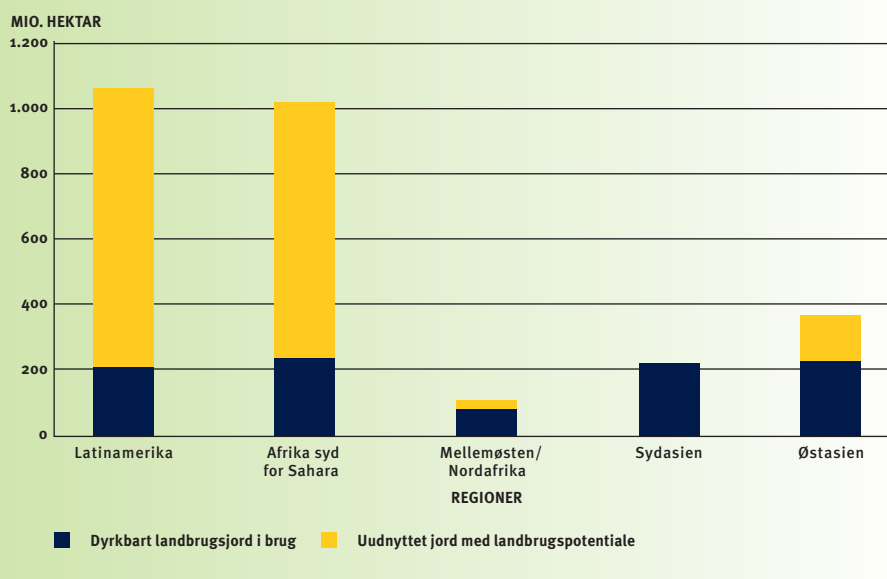
De nationale rammer for grøn vækst i udviklingslandene skal også styrkes, og det skal sikres, at landenes nationale miljølovgivning og internationale miljøforpligtigelser håndhæves. Der skal skabes et erhvervs- og

investeringsvenligt klima og gode rammebetingelser for erhvervslivets engagement i grøn vækst. Det skal fremme produktivitet og handel og gøre det lettere og økonomisk fordelagtigt at træffe mere bæredygtige valg. Danmark vil støtte udviklingslandene i arbejdet med at forenkle administrationen af regler og standarder, så de bidrager til et velfungerende, effektivt marked og fremmer bæredygtige produktionsformer. Vi vil bruge offentlig-private partnerskaber til at styrke samarbejdet om teknologiudvikling og innovative finansieringsmodeller, som kan være katalysator for grøn vækst.

Velfungerende økosystemer er afgørende for fattige menneskers livsgrundlag. Danmark vil derfor arbejde for bedre rammebetingelser for ansvarlig naturressourceforvaltning, hvor der tages hensyn til oprindelige folks kollektive rettigheder. Ansvarlig naturressourceforvaltning er også en forudsætning for en fødevarerproduktion, som er klimatilpasset og bæredygtig.

BAGGRUND

Hvor er der uudnyttet landbrugsjord?

Kilde: Bruinsma, 2009, & FAO: How to Feed the World in 2050.

BAGGRUND

Landbruget bidrager væsentligt til fattigdomsreduktion

Relativt bidrag fra indkomst i forskellige sektorer til fattigdomsreduktion

Note: Baseret på data fra 25 lande i Afrika, Latinamerika, Caribien og Asien i perioden fra 1980 til 2005.

Kilde: OECD Food, Agriculture and Fisheries Working Papers No. 23

Naturressourcer har en pris. Det skal koste at udnytte naturgrundlaget og belaste miljøet. Danmark vil arbejde for, at naturressourcerne fremmer bæredygtig udnyttelse, at miljø- og naturskadelige subsidier bliver bekæmpet, og at miljøydelse, især i land- og skovbrug, fremmes. Vi vil løfte vores del af ansvaret for at gennemføre relevante beslutninger fra FN's konference om bæredygtig udvikling, Rio+20. Danmark vil arbejde for at fremme brugen af globale og nationale bæredygtighedsmål og indikatorer.

BÆREDYGTIG FØDEVARE-PRODUKTION

Erfaringerne viser, at vækst i landbrugssektoren i en række udviklingslande har en større effekt på økonomisk udvikling, beskæftigelse og fattigdomsbekæmpelse end vækst i nogen anden sektor, og at varig fattigdomsbekæmpelse forudsætter øget produktivitet i de mange mindre landbrug, som de fleste fattige mænd og kvinder ernærer sig af. Danmark vil derfor arbejde for at gøre landbrugs- og fødevarerhvervene til drivkraft for

en vækst, der er bæredygtig og inklusiv. Den skal skabe nye indtjeningsmuligheder, forbedre fødevarerforsyningsikkerheden og bidrage til jobskabelse. Kvinder skal sikres lige muligheder, så de i højere grad kan bidrage til og nyde godt af landbrugsudviklingen. Sårbare gruppers adgang til tilstrækkelig og ernæringsrigtig kost skal styrkes gennem nationale systemer.

Der skal etableres bedre rammer og politikker for en bæredygtig fødevarerproduktion, herunder til forbedringer af kvalitetssystemer, finansiering, forarbejdning, transport og afsætning og til opfyldelse af standarder og certificeringskriterier.

En nødvendig forudsætning for landbrugsudvikling og bæredygtig produktion er en styrket kobling mellem forskning, uddannelse, rådgivning, den private sektor og markederne. Danmark vil fortsætte de sammenhængende indsatser, der sigter mod at skabe værditilvækst og kvalitet i alle led i værdikæden "fra jord til bord", hvor vi fo-

CASE

Privatsektordrevet vækst i post-konflikt område i Uganda

Landbrugssektoren i Uganda beskæftiger ca. 70 procent af befolkningen og bidrager til ca. 23 procent af BNP. Gennem erhvervssektorstøtte til bomuldsdykere i Gulu Agriculture Development Company (GADC) er Danmark med til at fremme kommercielt landbrug i Uganda og bidrage til økonomisk udvikling i et post-konfliktområde.

Den danske støtte til GADC-bomuldsdykere medførte en omlægning til rentabel økologisk produktion for mere end 7000 bomuldsdykere, hvilket ellers ikke ville have været muligt. GADC bistod ligeledes bønderne med at få certificeret den økologiske bomuld, og siden er der også inkluderet andre økologiske afgrøder i samarbejdet. Den danske forretningspartner, firmaet Illuminati Noir, har fungeret som aftager og

det danske marked. Allerede inden projektets afslutning i slutningen af 2012 er der gode resultater af indsatsen, hvor GADC økologiske producenters indtægter er firedoblet, og bønderne blevet en formaliseret del af værdikæden.

De to mænd arbejder med at transportere bomuld fra markerne til GADCs bomuldsfabrik. Fabrikken og regionen har oplevet stor vækst efter borgerkrigens afslutning.

Foto: Todd Shapera

kuserer på at styrke de svage led i kæden. For at fremme inklusiv vækst, skal fattige landmænd og forarbejdningsevner kædes sammen. De skal have adgang til ny viden og teknologi, finansiering, træning og uddannelse, så der skabes produktivitetsstigninger og arbejdspladser, ikke mindst til unge, også uden for landbruget.

Adgang til jord er en del af livsgrundlaget for mange fattige i udviklingslande. Det er derfor vigtigt at styrke og beskytte jord- og ejendomsrettigheder. Det skal sikres, at fødevarerproduktionen og livsgrundlaget for lokalbefolkningerne ikke undermineres gennem leje eller opkøb af jord. Af samme grund vil Danmark kun støtte bæredygtig produktion af biobrændsel.

STYRKET ADGANG TIL ENERGI OG VAND

Danmark vil arbejde for styrket adgang, herunder for de fattigste og mest udsatte, til

energi- og vandressourcer og understøtte en mere effektiv og bæredygtig udnyttelse heraf. Disse ressourcer er afgørende for vækst i samfundet og er en kritisk faktor i fødevarerproduktionen. Men mange udviklingslande vil fremover have behov for også at udnytte de fossile energiressourcer til at drive væksten frem. Øget fødevarerproduktion og klimaændringer sætter verdens energi- og vandressourcer under yderligere pres og kræver, at der investeres betydeligt i en mere effektiv udnyttelse af disse ressourcer. For de fattigste og mest sårbare grupper spiller adgangen til energi og vand en afgørende rolle. Danmark vil derfor arbejde for løsninger, som styrker fattige mænd og kvinders adgang til og bæredygtig udnyttelse af energi- og vandressourcer. Det vil vi i højere grad gøre gennem multilaterale initiativer, såsom FN's Generalsekretærs energi-initiativ (SE4All) og gennem bilaterale programmer, der fokuserer på naturressourceforvaltning.

SUSTAINABLE ENERGY FOR ALL – SE4ALL

SE4ALL er et globalt initiativ, som bringer regeringer, erhvervsliv, investorer, civilsamfund og forskningsverdenen sammen med de tre formål at sikre adgang for alle til moderne energiydelser, at fordoble energieffektiviteten og at fordoble andelen af vedvarende energi. Danmark støtter SE4ALL gennem bidrag til FN.

CASE

Grønne værdikæder øger indtægter og skaber beskæftigelse

I Mellemamerika har Danmark støttet grøn og inklusiv vækst i Guatemala og Honduras ved at styrke grønne, eksportorienterede værdikæder for fattige landmænd med et særligt fokus på social og miljømæssig ansvarlighed. "Værdikæde" betegner hele kæden fra jord til bord, fra et produkt skabes til det konsumeres.

Programmet har skabt øgede indtægter og beskæftigelse for over 10.000 personer og har bidraget til, at fattige bønder blandt mayaindianerne kan afsætte certificerede bæredygtige produkter, som for eksempel kaffe, på de internationale markeder.

Kvindekooperativet 4-Pinos i Guatemala, som har fået støtte fra det danske program til at udvikle grønne værdikæder.

Foto: AGEXPORT

INTEGREREDE KLIMAINDSATSER

Klimaændringer vil tvinge myndigheder til at skærpe kravene til klimasikring og klimatilpasning på tværs af alle forvaltningsområder. Klimaindsatser vil derfor være et væsentligt, integreret element i dansk udviklingssamarbejde, der bidrager til grøn vækst, nye arbejdspladser og fremmer klimatilpassede landbrugsmetoder.

Der vil være behov for voksende international klimafinansiering. Denne skal anvendes til klimatilpasning i de fattigste og mest sårbare lande og til at nedbringe udledningen af drivhusgasser i de hastigt voksende økonomier blandt udviklingslandene.

På den måde opnås en helhedsorienteret tilgang til klimaproblematikken, hvor tilpasningsindsatsen i de fattigste lande komplementeres af reduktionsindsatsen i vækstøkonomierne. Danmark vil være blandt de toneangivende udviklingspartnere på klimaområdet og arbejde for en styrket international prioritering af øget klimafinansiering.

Verdens fattigste rammes hårdt af klimaforandringer. Klimatilpasning er en positiv samfundsøkonomisk udvikling, og Danmark vil støtte, at klimatilpasning indarbejdes i landenes udviklingsstrategier. Vi vil samtidig arbejde for at styrke fattige og sårbare gruppers tilpasningsevne og kapacitet til at håndtere risici og chok fra klimarelaterede naturkatastrofer.

CASE

Adgang til ren energi for 5 millioner mennesker i Nepal

Nepals bjergterræn vanskeliggør tilværelsen for den nepalesiske befolkning, og det er svært at skaffe energi til madlavning og lys til erhvervsaktiviteter. Derfor støtter Danmark et energiprogram i Nepal, der har leveret mere effektive komfurer til erstatning for de traditionelle, miljøskadelige brændekomfurer. Programmet har også fokuseret på praktiske energiløsninger som solceller, biogas og små vandkraftværker, der er tilpasset det bjergrige land. 5 millioner mennesker i knap 1 million husstande har fået adgang til ren energi, siden programmet blev startet. Ud over de direkte miljømæssige effekter af programmet har der også været andre positive effekter. Børnene er blevet dygtigere i skolen, fordi de nu har mulighed for at læse lektier om aftenen. Kvindernes helbred er forbedret, da der nu er et sundere og renere indeklima i husene med de nye komfurer, der kører på biogas og bruger mindre brænde. Butikkerne og håndværkerne holder åbent i flere timer i døgnet, fordi de kan benytte sig af elektricitet til lys.

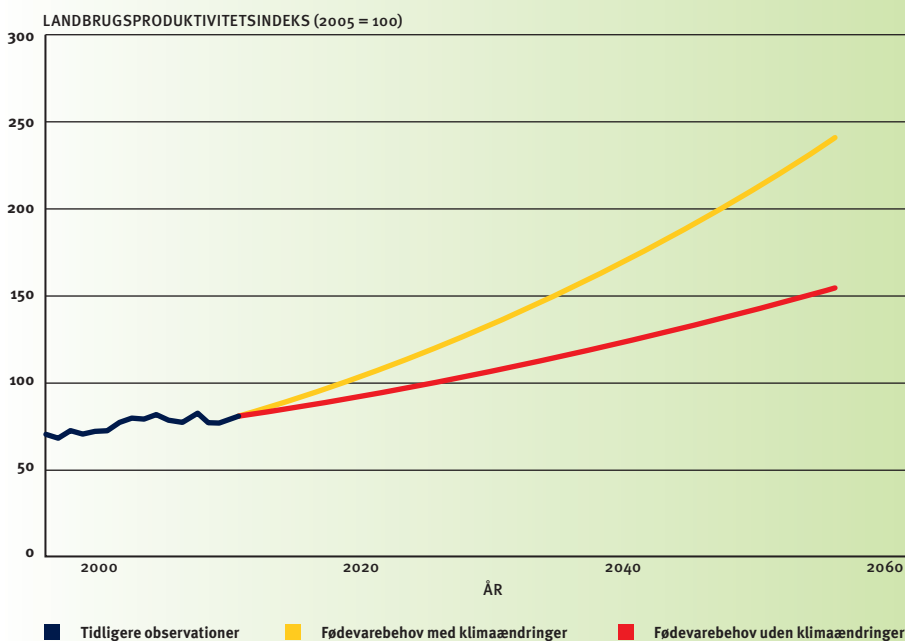

I hovedstaden Kathmandu i Nepal placeres solcelleanlæggene på tagene side om side med de små urtehaver. Derved får bybefolkningen både ren energi og friske grøntsager.

Foto: Jørgen Schytte

BAGGRUND

Gør vi ikke noget ved klimaforandringerne, skal vi producere endnu mere

Note: Figuren viser den nødvendige årlige vækst i landbrugsproduktiviteten ved to scenarier med og uden klimaforandringer.

Kilde: World Bank, World Development Report, 2010.

INDDRAGELSE OG DELTAGELSE

En mere grøn vækst vil påvirke borgernes liv og udfoldelsesmuligheder og erhvervslivets forretningsmuligheder. Grøn vækst kan kun lykkes, hvis der er en åben og inklusiv dialog mellem borgere, civilsamfund, erhvervsliv og myndigheder om, hvordan grønne tiltag bliver tilrettelagt, så de er tilpasset landets situation.

Danmark vil arbejde for, at landbrugets aktører får større medindflydelse og inddrages i politiske processer, der berører dem. Vi vil støtte civilsamfundet, så de kan påvirke erhvervsliv, myndigheder og politikere til at indgå i dialogen om grøn vækst. Vi vil fremme fortalervirksomhed og producenterne egen organisering, så fattige

på landet også bliver hørt. Vi vil arbejde for, at kvinderne inddrages og får såvel lige ret til at købe og eje jord som lige adgang til teknologi og finansielle serviceydelser. Her spiller civilsamfundet også en afgørende rolle. Informationsteknologiske muligheder for effektiv formidling og interaktion skal udnyttes i dette arbejde.

Danmark vil bruge offentlig-private partnerskaber og innovative finansieringsmodeller som katalysatorer for grøn vækst gennem styrket samarbejde om teknologiudvikling, energitiltag og reduktionsindsatser i udviklingslandene.

Arbejdsmarkedets parter skal engageres i omstillingen til grøn vækst og være med

til at tage hånd om grupper, som bliver klemte i omstillingen. Bedre muligheder for erhvervsfaglig træning og uddannelse er væsentlig. Danmark vil støtte faglige uddannelser og træning, som efterspørges af den offentlige og den private sektor.

Indsatser, der fokuserer på fordeling af knappe naturressourcer og politisk medindflydelse, kan rumme et betydeligt konfliktpotentiale. Befolkningen skal derfor have adgang til oplysninger om og inddrages i beslutninger på miljø- og naturressourceområdet, og der skal etableres mekanismer til konfliktforebyggelse og håndtering, herunder klage- og ankesmuligheder baseret på retsprincipper.

CASE

Grace M. Nyaa, direktør for Kyome Fresh, sælger grøntsager fra lokale kenyanske bønder videre til COOP Danmark, så varerne kan blive solgt i danske supermarkeder.

Foto: Mikkel Østergaard

Udvikling og forretning går hånd i hånd i Østafrika

Kenya er et vækstcentrum og en indgang til Østafrika, der forventes at være en af verdens hurtigst voksende regioner i de kommende år. Det Østafrikanske fællesskab, som består af Kenya, Uganda, Tanzania, Rwanda og Burundi, repræsenterer et marked på 130. mio. mennesker voksende til 300 mio. i 2050. Danske virksomheder har en række løsninger på Kenyas og andre udviklingslandes udfordringer inden for bl.a. vand, energi og infrastruktur. Derfor har Danmark åbnet en handelsafdeling på ambassaden i Nairobi, som skal bistå danske virksomheder med at finde fodfæste på vækstmarkedet i Østafrika. Ambassaden kan både tilbyde kommerciel rådgivning og vurdere ansøgninger om støtte under Danida Business Partnerships. Et langvarigt udviklingssamarbejde har banet vejen for gode relationer og skaber en god platform for kommercielle forretningsmuligheder for danske virksomheder.

6

Sociale fremskridt

Danmark vil:

- Sætte fordeling og rettigheder på de sociale områder højere på dagsordenen i multilaterale fora og i den politiske dialog med udviklingslandene.
- Støtte folkelige organisationers muligheder for at holde staten ansvarlig for sociale mål og forpligtelser.
- Sikre åbenhed, ansvarlighed og borgernes involvering i beslutninger om og overvågning af, sociale ydelser.
- Gå forrest i det internationale arbejde for seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder og i bekæmpelse af hiv/aids.
- I højere grad støtte sociale sektorer gennem budgetstøtte og multilaterale indsatser.
- Styrke indsatsen for social beskyttelse, særligt for fattige og sårbare grupper.

Sociale fremskridt

Mange mennesker i udviklingslandene har fået adgang til sociale serviceydelser som sundhed, uddannelse, vand og sanitet, men der er mange steder langt igen, før den lige og tilgængelige adgang til sociale serviceydelser er sikret for alle. Mennesker, der har for dårlig ernæring, sundhed og uddannelse, fastholdes i fattigdom og eksklusion. Sociale fremskridt er derfor afgørende for menneskelig udvikling, der skal sætte mennesker i stand til at kæmpe sig ud af fattigdom og eksklusion og udøve deres rettigheder i samfundet. For samfundsudviklingen er der også en gensidig positiv sammenhæng mellem sociale fremskridt og økonomisk vækst og velstand.

BEDRE SERVICEYDELSER PÅ DAGSORDENEN

Den politiske prioritering af sociale serviceydelser og velfærd til fattige og sårbare grupper har været for svag i flere udviklingslande. De systemer og processer, der leverer sociale serviceydelser, har ikke i tilstrækkeligt omfang taget udgangspunkt i de enkelte borgeres behov. Det har hæmmet kvaliteten og adgangen. Danmark vil derfor med særlig vægt på kvinder og ligestilling sætte spørgsmål om fordeling og rettigheder på de sociale områder højere på dagsordenen, både i multilaterale fora og i udviklingslandene. Diskrimination i adgang til sociale serviceydelser rammer i forvejen sårbare grupper særligt hårdt, og vi vil i indsatsen mod hiv/aids styrke dialogen med fokus på lovgivning og arbejde mod diskrimination og stigmatisering.

Danmark vil arbejde for, at staten, i de lande vi samarbejder med, gradvist bliver i stand til at sikre alle borgere adgang til den højest mulige standard i uddannelses- og sundhedsvæsenet, herunder et uddannelsesvæsen, som bygger på demokratiske værdier, aktivt medborgerskab, ligestilling og ikke-diskrimination. For at nå det mål vil vi samarbejde med

myndigheder, private aktører, folkelige organisationer og internationale organisationer om at styrke lige adgang til og kvaliteten af sociale serviceydelser. Danmark vil i højere grad yde sit bidrag til udviklingen i sociale sektorer gennem mere målrettede multi-

laterale indsatser og brug af generel budgetstøtte, og af sektorbudgetstøtte. Gennem øget brug af budgetstøtte er vi med til at fremme gennemførelsen af udviklingslandenes egne udviklingsstrategier og nationale prioriteter, herunder for de sociale sektorer.

CASE

Multilateral succeshistorie i skrøbelig stat – det muliges kunst i Afghanistan

Den afghanske befolkning har i årtier ikke haft adgang til kvalificeret uddannelse, og derfor har uddannelse stået højt på udviklingsdagsordenen. Danmark har spillet en fremtrædende rolle i at koordinere og kvalitetssikre indsatsen i samarbejde med det afghanske undervisningsministerium og været med til at bane vejen for, at Afghanistan kunne blive en aktiv partner i det multilaterale samarbejde, det Globale Partnerskab for Uddannelse (GPE).

Gennem GPE styrkes en koordineret indsats for uddannelse, og der er allerede nu lovende resultater. Kapaciteten i det afghanske undervisningssystem er blevet styrket, både i form af fornyet læreruddannelse, forbedret og opdateret læsepensum, nye undervisningstilgange, tiltag for øget inddragelse af etniske minoriteter og nye strukturer for løn efter kvalifikationer. Siden 2003 er antallet af børn, der er kommet i skole også steget markant.

I Helmand – en af landets mest konservative provinser – er det nu lykkedes at få omkring 30.000 piger i skole, hvilket er over en fordobling fra 2007, hvor der var ca. 13.000 piger i skole i Helmand. Der er fortsat behov for indsatsen for uddannelse, men det er det muliges kunst, der viser vejen i Afghanistan.

Foto: Pernille Ørum Walther

I Helmand-provinsen i Afghanistan har Danmark gennem GPE støttet opførelsen af blandt andet denne skole, hvor de tre piger nu har fået adgang til uddannelse.

DET GLOBALE PARTNERSKAB FOR UDDANNELSE

67 millioner børn har ingen adgang til uddannelse i dag. Det Globale Partnerskab for Uddannelse (GPE) er et multilateralt partnerskab mellem 46 udviklingslande og over 30 bilaterale, regionale og internationale udviklingsorganisationer, den private sektor og civilsamfundet. Samarbejde i GPE er en effektiv måde at støtte udviklingslandenes

arbejde for at nå de nationale uddannelsesmål, som skal få flere piger og drenge til at gennemføre skolegang og løfte kvaliteten af uddannelserne. Siden 2002 har GPE bidraget til gode resultater. I de lande, som støttes, er 19 mio. børn kommet i skole, 300.000 flere lærere ansat, og 12 procent flere børn har gennemført grundskolen.

Vi vil anvende dialogen knyttet til budgetstøtte og vores løbende dialog med landene mere aktivt til bl.a. at sætte fokus på omfordeling af de offentlige midler til en øget national indsats på det sociale område og måle budgetstøttens resultater på, om sundheds- og uddannelsessystemerne styrkes. Vi vil fastholde et begrænset antal bilaterale indsatser inden for de sociale sektorer, særligt i skrøbelige stater. Samtidig vil vi fortsat støtte de folkelige organisationers arbejde inden for både sundhed og uddannelse.

Flere multilaterale organisationer er stærke spillere på det sociale område i kraft af deres langvarige engagement i sundhed og uddannelse. Danmark vil med et styrket multilateralt engagement på de sociale områder være med til at skabe synergi, tiltrække ny finansiering og dermed være med til mere effektivt at løfte social udvikling både kvantitativt og kvalitativt. Med fokus på det multilaterale system er vi samtidig med til at mindske transaktionsomkostningerne for udviklingslandene, som slipper for at forholde sig til mange forskellige samarbejdspartnere. Vi vil

EN HØJPROFILERET POLITISK VÆRDIKAMP

Danmark arbejder aktivt for at modvirke det øgede politiske og religiøse pres mod seksuel og reproduktiv sundhed og blandt andet ved at sikre, at den retighedsbaserede tilgang til indsatser på befolkningsområdet fastholdes i FN- og EU-regi og forankres solidt i de fremtidige internationale målsætninger for udviklingsindsatsen, så unge kan få seksualundervisning og prævention, og kvinder kan få adgang til abort og andre relevante sundhedsydelser.

arbejde for at styrke integration af en retighedsbaseret tilgang i de multilaterale organisationer og støtte folkelige organisationers muligheder for at følge med i og holde staten ansvarlig for sociale mål og forpligtelser.

RET TIL SEKSUEL OG REPRODUKTIV SUNDHED

Retten til seksuel og reproduktiv sundhed er et centralt element i kvinders mulighed for at tage ansvar for eget liv. Desværre er adgangen til disse ydelser en særlig udfordring for mange kvinder, ofte med alvorlige følger. Komplikationer i forbindelse med graviditeter er således blandt de væsentligste årsager til, at kvinder i den fødedygtige alder i udviklingslandene dør eller får svære mén. Langt de fleste kunne reddes, hvis der var adgang til kvalificerede sundhedsklinikker. Bedre sundhed er en forudsætning for varig og bæredygtig udvikling og bedre liv for både kvinder og mænd, men kvinders seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder er under stigende pres fra konservative og religiøse kræfter.

Danmark vil gå forrest i det internationale arbejde for seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder for alle. Vi skal bl.a. være med til at sikre kvinder og piger retten til selv at vælge, hvornår og hvor mange børn de vil have. Den stigende befolkningstilvækst sætter i mange lande og globalt verdens ressourcer under øget pres. Gennem fokus på kvinders rettigheder og muligheder, på seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder, herunder adgangen til effektiv prævention og sikre aborter, vil Danmark arbejde for en mere bæredygtig befolkningsudvikling.

CASE

Omskæring af piger – en uacceptabel smerte

Danmark støtter FN's Befolkningsfonds (UNFPA) arbejde i mange lande for at udrydde omskæring af piger. I Afrika omskæres ca. 3 millioner piger om året, og ca. 140 millioner kvinder lever i dag med de negative sundhedsmæssige konsekvenser. Omskæring af piger er ikke bare en overtrædelse af menneskerettighederne, men også en grov lemlæstelse af piger.

UNFPA arbejder bl.a. i Senegal, hvor omskæring har været ulovligt siden 1999. Målet er at udrydde denne praksis inden 2015, hvilket ser ud til at lykkes. Siden 1997 har 5.315 lokalsamfund definitivt valgt ikke længere at omskære piger. Oplysningskampagner er omdrejningspunktet i UNFPA's indsatser. Religiøse ledere oplyses om, at omskæring af piger ikke udspringer af en religiøs tradition. Skoleelever undervises i de mange negative sundhedskonsekvenser og om sammenhængen med kønsroller. UNFPA's aktiviteter omfatter også oplysning til parlamentarikere om, at omskæring af piger er en overtrædelse af børns rettigheder, og at man sparer på sundhedsudgifterne, fordi færre kvinder får fødselskomplikationer. UNFPA samarbejder tæt med lokale civilsamfundsorganisationer, som bedre kan gå i dialog med lokalsamfundet og familier.

Foto: Jørgen Schytte

Vi vil også fortsætte den aktive danske indsats i kampen mod hiv/aids, der i høj grad også rammer kvinder og unge piger hårdst på grund af manglende rettigheder, information og forebyggelse. Samtidig hindrer intolerance, overgreb og diskrimination over for homoseksuelle en effektiv indsats mod hiv og aids.

Seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder kan ikke sikres uden inddragelse af mænd og drenge, ikke mindst i lande med meget traditionelle kønsroller. Det handler grundlæggende om individets ret til at bestemme over egen krop og være fri for diskrimination, tvang og vold.

SOCIALE SIKKERHEDSNET FOR DE MEST SÅRBARE

Sociale sikkerhedsnet fremmer fattige og sårbare gruppers mulighed for at arbejde sig ud af fattigdom og i højere grad være i stand til at håndtere risici og chok. De fremmer også den sociale status og rettigheder for de socialt ekskluderede eller marginaliserede. De kan medvirke til at stabilisere og stimulere økonomien under finansielle kriser og bidrage til at trække lande hurtigere ud af krisen. Sociale sikkerhedsnet kan også bidrage til ligestilling ved at gøre det muligt for fattige familier at sende deres piger i skole og modvirke tidlige ægteskaber eller prostitution under økonomiske kriser. Sociale sikkerhedsnet kan samtidig være en

langt billigere måde at beskytte de fattigste borgere på sammenlignet med subsidier til fødevarer eller energi eller spredte og ukoordinerede programmer.

I dialogen med regeringer i de lande vi samarbejder med, vil Danmark lægge vægt på betydningen af målrettede, effektive og økonomisk bæredygtige sociale sikkerhedsnet og mere integrerede nationale social- og velfærdspolitikker. Vi vil bakke op om nationalt forankrede processer, der styrker social sikring og inklusion af de mest sårbare og fattige grupper, og arbejde for øget internationalt fokus på udviklingen af stærke sociale sikkerhedsnet, herunder gennem samarbejde med nye udviklingsaktører.

CASE

Landets fattigste modtager gratis lægehjælp

I 2003 sikrede en sundhedsreform i Ghana, at den fattigste del af befolkningen, gravide og alle under 18 og over 70 år fik ret til gratis lægehjælp. Sammen med andre reformer i sundhedssektoren har det været med til at skabe resultater. Børnedødeligheden er faldet fra 111 pr. 1000 fødsler i 2003 til 74 i 2011. Samtidig er antallet af børn vaccineret mod mæslinger steget fra 61 procent i 1998 til 90,2 procent i 2008. Fremskridtene er sket med støtte fra Danmark og andre lande, som gennem sektorbudgetstøtte har bidraget til gennemførelsen af sundhedsministeriets udviklingsplan. I dialogen med de ghanesiske myndigheder fokuserer Danmark bl.a. på de mest sårbare gruppers adgang til basale sundhedsydelser, ligesom Danmark støtter regeringens målsætning om, at alle i Ghana skal have adgang til sundhedsydelser.

I Koforidua i Ghana benytter mødre sig af den gratis lægehjælp til helbredsundersøgelser af deres børn.

Foto: Jørgen Schytte

7

Stabilitet og beskyttelse

Danmark vil:

- Styrke indsatsen for konfliktforebyggelse med fokus på at mindske spændinger, styrke dialog og mægling, fremme menneskerettigheder, retssikkerhed og beskyttelse af civile.
- Sætte stats- og fredsopbygning i centrum for indsatser i skrøbelige stater ved at fremme legitim regeringsførelse og styrket sammenhængskraft i samfundet.
- Styrke indsatserne for fattigdomsbekæmpelse, social udvikling, vækst og jobskabelse i skrøbelige stater.
- Arbejde for mere effektive, samtænkte, skræddersyede og lokalt forankrede indsatser i skrøbelige stater baseret på "New Deal" og Stats- og Fredsopbygningsmålene.
- Afhjælpe humanitære behov og bidrage til at sikre beskyttelse af dem, der rammes af konflikt, kriser og katastrofer, med respekt for de humanitære principper om medmenneskelighed, upartiskhed, neutralitet og uafhængighed.
- Styrke modstandskraft blandt udsatte grupper og indsatsen for katastrofeopbyggelse.
- Styrke samarbejdet med og mellem regionale og multilaterale organisationer, særligt FN, i skrøbelige og konfliktramte stater, herunder arbejde for operationalisering af R2P-princippet.

7

Stabilitet og beskyttelse

Halvanden milliard mennesker lever i skrøbelige lande og områder. Skrøbelighed og konflikter hindrer udvikling og fattigdomsbekæmpelse, skaber eller forværrer humanitære kriser og giver grobund for ustabilitet og migration. Nogle stater er brudt sammen og har ikke kapacitet til at beskytte deres befolkninger. Andre er ude af stand til at udøve myndighed over for grupperinger, der udfordrer deres autoritet. Andre igen befinder sig i en ustabil overgang fra autoritære regimer til mere demokratiske styreformere.

Sikring af stabilitet og beskyttelse er en væsentlig global udfordring, og Danmark vil derfor engagere sig aktivt og styrke arbejdet med konfliktforebyggelse, stabilisering og genopbygning i skrøbelige og konfliktramte stater. Vi vil have for øje, at der er markant forskel på traditionelt udviklingssamarbejde og indsatser i skrøbelige stater og skræddersy vores indsatser. Her er statens ansvar centralt, men statens skrøbelighed nødvendiggør samtidig, at andre aktører bidrager til, at myndigheder sættes i stand til at løfte opgaven. Danmark vil bygge på det, der fungerer i skrøbelige samfund og anvende de fire principper i den rettighedsbaserede tilgang til udvikling om ikke-diskrimination, deltagelse, åbenhed og ansvarlighed som forandringskraft for arbejdet i skrøbelige stater.

Risici er grundvilkår for arbejdet i skrøbelige og konfliktramte områder. Vi skal derfor blive bedre til at håndtere de risici, vi står over for, være åbne og transparente og kommunikere om sammenhængen mellem risici og resultater. Vi vil i samarbejde med internationale aktører og landenes egne institutioner bidrage til udvikling af en ny tilgang til arbejdet i skrøbelige stater, der baserer sig på større risikovillighed og en styrket evne til at håndtere risici i fællesskab.

FOREBYGGELSE OG MODSTANDSKRAFT

Danmark vil bidrage til at forebygge konflikter og kriser ved at styrke landenes og de regionale organisationers evne til at forebygge konflikter gennem dialog og mægling og ved at integrere konfliktforebyggelse i vores indsatser. Stabile lande, der kan modstå konflikter, er helt afgørende for mulighederne for at bekæmpe fattigdom, sårbarhed, manglende sikkerhed og brud på menneskerettighederne. Når en væbnet konflikt først er brudt ud, er det vanskeligt og omkostningsfyldt at rette op på skaderne. Landene og regionerne skal ligesom det internationale samfund blive bedre til at gribe ind over for situationer, der er under forværring, og som kan føre til væbnet konflikt eller statssammenbrud. Danmark vil sætte særlig fokus på konfliktforebyggelse i de ud-

viklingslande, der er på vej ud af skrøbelighed, men som stadig er sårbare over for tilbagefald.

Sårbarhed forårsages også af akutte katastrofer, og fattige mennesker er typisk dem, der rammes hårdest af klimaforandringer, naturkatastrofer og voldelige konflikter. De kan på få øjeblikke ødelægge resultaterne af mange års udvikling og nedbryde menneskers levevilkår.

Danmark vil derfor arbejde for at styrke sårbare gruppers modstandskraft og bidrage til at sætte lokalsamfund i stand til at håndtere risici og chok og forebygge ødelæggende fødevareunderskud i krisetider, herunder gennem forskellige former for sociale beskyttelsesordninger.

Skal katastrofer forebygges, skal de indtænkes i landenes udviklingsplaner og -indsatser. For hver en krone, der investeres i forebyggelse, kan landene spare fire til syv kroner i genopbygning. Vi vil arbejde for en styrkelse af nationale og internationale katastrofeberedskaber, der kan mindske konsekvenserne, når katastrofen indtræffer. Det handler om at sikre bedre infrastruktur mod naturkatastrofer og om at udvikle nationale evakueringsplaner, nødlagre og akutberedskaber på sundhedsområdet.

STATSOPBYGNING, RETSSIKKERHED OG SOCIAL UDVIKLING

I skrøbelige og konfliktramte stater kan brud på menneskerettighederne både være en medvirkende årsag til skrøbelighed og konflikt og en konsekvens af konflikt. Det langsigtede mål for Danmarks indsats i disse stater er derfor at fremme fredelige, inklusive og legitime stater, bekæmpe fattigdom og styrke menneskerettighederne. Det skal vi nå gennem arbejdet med at skabe sikkerhed og stabilitet, fremme statsopbygning og genopbygning af samfundsinstitutioner og gennem de bredere sikkerhedspolitiske indsatser. Statsopbygning skal bygge på demokratiske værdier, åbenhed og inddragelse. Målet er, at statsopbygningsprocessen bliver ledet af landet selv, og at de lokale partnere hurtigst muligt tager ansvar for indsatserne.

BLOGKOMMENTAR

”Med vores støtte skal vi være bedre til at forstå og identificere lokale initiativer, der rent faktisk leverer sikkerhed, stabilitet og udvikling. [...] Det handler om lokalt politi, skole, vand, og freds- og forsoningsaktiviteter under ledelse af kvindegrupper, religiøse og traditionelle ledere og lokale forretningsfolk.“

Christian Balslev-Olesen, konsulent, Nordic Consulting Group. Blog på politiken.dk, 13. jan. 2012.

Lokalt ejerskab er afgørende for varige resultater og en forudsætning for en gradvis omlægning af den internationale indsats. Danmark vil sammen med internationale partnere bidrage til opbygning af lokal kapacitet og skræddersy indsatserne i forhold til lokale prioriteter. Dette kan ske i samspil med centrale og decentrale myndigheder og lokalsamfund – og sker ofte gennem multilaterale organisationer eller civilsamfundet. Typen af indsats afhænger af, hvad der virker i det konkrete tilfælde, hvor ejerskabet er til stede, og hvor det danske bidrag giver størst merværdi. Grundforudsætningen er villigheden til at tage risici og afprøve nye indsatser.

Danmark vil arbejde for bred folkelig deltagelse i politiske processer i skrøbelige stater. Vi vil bidrage til at styrke civilsamfundet og arbejde for, at lokale aktører inddrages aktivt, så der gradvist kan skabes den åbenhed, ansvarlighed og sammenhængskraft mellem stat og samfund, der gør, at de politiske processer sikres legitimitet og arbejder mod fælles definerede mål. På længere sigt er det fundamentet for fremme og beskyttelse af menneskerettighederne og for demokrati. I den indsats har vi brug for et civilsamfund med stærke lokale partnere og et godt lokalkendskab.

Fremme af menneskerettighederne vil stå centralt i valget af danske indsatser, også i

BESKYTTELSE OG R2P

Forpligtelsen til at beskytte vedrører staterets retslige forpligtelse til at beskytte civilbefolkninger mod folkemord, krigsforbrydelser, etnisk udrensning samt overgreb på menneskeheden og tilskyndelser dertil. Hvis nationalstaten er ude af stand til eller ikke er villig til at beskytte sine borgere, tilfalder dette ansvar det internationale samfund (Responsibility to protect – R2P).

vores støtte til integrerede rets- og sikkerhedssektorindsatser. Vi vil i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsresolution 1325 arbejde for, at kvinder inddrages på lige fod med mænd i forbindelse med indgåelse af fredsftaler og i den umiddelbare fredsopbygningsproces og for, at kvinders rettigheder og deres politiske, økonomiske og sociale inklusion prioriteres i den videre stats- og fredsopbygning. Kvinders og pigers specielle behov før, under og efter en væbnet konflikt skal tilgodeses, ligesom piger og kvinder skal beskyttes mod vold, herunder kønsbestemt vold, og straffriheden for kønsrelaterede forbrydelser skal bekæmpes. Danmark vil samtidig støtte op om mekanismer, som kan bearbejde de massive menneskerettighedskrænkelser, der ofte ses i konfliktsituationer.

Et vigtigt element i statens legitimitet er, at befolkningen oplever, at deres basale behov bliver dækket. Derfor skal myndighederne sættes i stand til at levere serviceydelser som rent drikkevand, fødevarer, uddannelse og sundhed og skabe rammer for indkomst- og beskæftigelsesmuligheder for befolkningen. Den specifikke kontekst vil afgøre, om dette bedst sker gennem lokale indsætter. I dag er millioner af især unge mænd i skrøbelige og konfliktramte stater arbejdsløse. Det skaber stigende kriminalitet og grobund for radikaliserende, som kan føre til vold og terrorisme, pirateri, ødelæggende konflikter og økonomisk ustabilitet. Danmark vil derfor støtte indsætter, som fremmer beskæftigelse i skrøbelige stater og tilbyder alternativer til vold og konflikt og sikrer, at sociale serviceydelser leveres. Vi vil arbejde aktivt for at sikre effektive multilaterale instrumenter, der kan understøtte indsætterne på dette område.

SAMTÆNKNING OG SAMARBEJDE

Indsætter i skrøbelige stater skal være fleksible og skræddersyede og tilpasses den lokale kontekst og de muligheder, der er for at påvirke udviklingen. Vi vil arbejde for bedre samtænkning af stabiliserings-, fredsopbygnings- og udviklingsindsætter for at sikre effektiv planlægning, dialog, koordination og mobilisering af alle instrumenter og aktører i skrøbelige stater og konfliktramte områder. Samtænkning med humanitære indsætter skal ske med respekt for de grundlæggende humanitære principper. Vi skal samtidig blive bedre til at inddrage erhvervslivet og civilsamfundet i indsætterne.

Vi vil arbejde aktivt for at gennemføre den globale aftale, "New Deal for Engagement in Fragile States", der skal sikre, at vores fælles arbejde for fred, stabilitet og udvikling i skrøbelige og konfliktramte stater bliver mere effektivt og bygger på lokal forankring og ejerskab. Vi vil gennem aktivt engagement i det "Internationale Dialogforum for Freds- og Statsopbygning" styrke dialogen mellem nationale aktører, andre udviklingspartnere, multilaterale organisationer og civilsamfundet. Målet er

CASE

Vi skal lære af erfaringerne i skrøbelige stater

I 2011 var hovedgaden i Mogadishu frontlinjen i en blodig krig. I dag er hovedgaden blevet renoveret med dansk støtte og er et sted, hvor indbyggerne går, kører og handler. Danmark har bidraget til, at de fredsbevarende styrker (AMISOM) har kunne udvide de sikre områder i og rundt om Mogadishu. Det danske engagement har også bidraget til, at et af hospitalerne i Mogadishu bliver renoveret. Det er hurtige fremskridt, der forbedrer folks liv.

Samtidig støtter det danske engagement overgangsregeringen i Mogadishu og regionale/lokale initiativer, som danner grundlaget for et dynamisk samspil mellem stabilitet og udvikling lokalt. Den komplekse situation i Somalia kræver, at hele paletten af udenrigs-, sikkerheds- og udviklingspolitiske redskaber samtænkes effektivt for at opnå hurtige og mærkbare resultater.

Hovedgaden i Mogadishu i Somalia emmer af liv, aktivitet og handel.

Foto: EU Politirådgiver Bjarne Askholm, Maj 2012

at fremme samtænkte internationale indsætter med afsæt i New Deal's fem freds- og statsopbygningsmål.

Arbejdet i skrøbelige stater kræver betydelige menneskelige og finansielle ressourcer og forudsætter, at det internationale samfund arbejder tæt sammen. De multilaterale organisationer, særligt FN, og de regionale organisationer spiller en central rolle i international konfliktforebyggelse, fredsopbygning og -bevarelse og i genopbygningen efter konflikter. De er til stede i landene og har i kraft af deres mandater særlige muligheder for at skabe sammenhæng mellem sikkerhed, humanitære indsætter og udvikling. Danmark vil bakke op om og i høj grad arbejde gennem de relevante regionale og multilaterale organisationer, især på landeniveau, og i øget omfang levere vores støtte gennem dem. Vi vil styrke vores samarbejde og dialog med de multilaterale og regionale organisationer og

sikre, at der er sammenhæng mellem politikudvikling og konkrete indsætter på landniveau. En bedre international arbejdsdeling vil også give et bedre fundament for den nødvendige prioritering af Danmarks indsats i skrøbelige stater.

THE NEW DEAL

"The New Deal" er en ny international tilgang, der skal gøre indsætter i skrøbelige stater mere effektive. New Deal tager udgangspunkt i fem freds- og statsopbygningsmål, som de skrøbelige stater organisation g7+ selv har defineret:

- Legitim politik
- Sikkerhed
- Retfærdighed
- Økonomisk grundlag
- Indtægter og serviceydelser

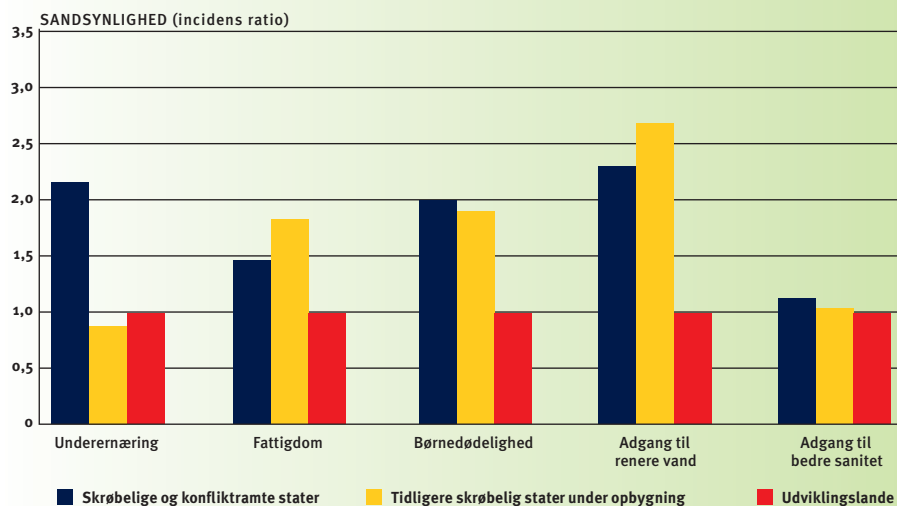
BESKYTTELSE AF CIVILE OG SIKRING AF BASALE FØRNØDENHEDER

I skrøbelige stater og konfliktramte områder må det internationale samfund ofte påtage sig de humanitære opgaver med at beskytte civile og sørge for helt basale serviceydelser. Omdrejningspunktet for Danmarks humanitære indsats er at beskytte de mest sårbare, ikke mindst flygtninge og internt fordrevne i deres umiddelbare nærømråder, herunder ved forbedring af levevilkår, fremme af selvforsørgelse og varige løsninger samt ved at støtte lokale værtsbefolkninger og styrke myndigheders kapacitet på flygtninge- og asylømrådet. I sidstnævnte forbindelse bør en sammenhæng mellem national flygtninge- og asylpolitik og tiltag i nærømråderne også vægtes i passende omfang. Vi arbejder for en helhedsorienteret tilgang til beskyttelse af civilbefolkningen i skrøbelige og konfliktramte stater, som tager udgangspunkt i lokale behov og kapaciteter og understøtter FN's særlige koordinerende rolle i humanitære situationer. Afsættet er vores forpligtelser i den humanitære folkeret og i flygtninge- og menneskerettighedskonventionerne.

Vi vil respektere, anvende og aktivt tale for de humanitære principper i dialogen med alle relevante aktører i komplekse kriser. Vores humanitære indsats er ikke underlagt sikkerhedspolitiske eller udenrigspolitiske målsætninger. De skal så vidt muligt være med til at sætte staten og andre aktører i stand til at leve op til deres ansvar og bane vejen for overgangen fra akut humanitær hjælp til langsigtet udvikling. For at nå det mål vil vi i højere grad støtte lokale myndigheder og folkelige organisationer, så lokal kapacitet til at tage arbejdet videre opbygges. Vi vil arbejde for en bedre sammenhæng mellem vores humanitære indsats og det langsigtede udviklingssamarbejde og lægge vægt på hurtig genopbygning som en integreret del af kriseindsatsen.

BAGGRUND

Stort behov for sociale ydelser i skrøbelige stater

Søjlerne illustrerer sandsynligheden (hyppigheden) for ikke at opnå 2015-målene vedrørende underernæring, fattigdom, børnedødelighed, adgang til renere vand og til bedre sanitet i udviklingslandene.

Børn i skrøbelige stater har dobbelt så stor sandsynlighed for at være underernærede end børn i andre udviklingslande.

Kilde: World Bank, World Development Report, 2011.

CASE

Landbrugsprogram bandede vejen ud af konflikt

En borgerkrig gennem 20 år sendte store dele af det nordlige Ugandas befolkning på flugt og lagde vidstrakte områder helt øde. Nu er befolkningen vendt tilbage og kan snart forsørge sig selv blandt andet takket være dansk støtte til et landbrugsbaseret sikkerhedsnetprogram.

Lokalbefolkningen modtager landbrugstræning og får i programmet mulighed for at deltage i at genopbygge bivejene, rejse ny skov og etablere markedspladser. Som betaling for indsatsen modtager de indkøbsbeviser, som kan bruges til at købe forbedret såsæd, gødning og landbrugsredskaber i lokale butikker. Indkøbsbeviserne fungerer som sikkerhedsnet for befolkningen. Effekten er ikke udeblevet. Den øgede produktion, genetableringen af et vejnet og et begyndende distributionsnet har gjort det muligt for bønderne at forbedre deres økonomiske situation. De officielle tal viser, at andelen af fattige i det nordlige Uganda er faldet fra 61 procent af befolkningen til 46 procent i perioden 2005-2010.

Foto: Jørgen Schytte

Der er igen gang i markedet i Moroto i det nordøstlige Uganda, hvor der blandt andet handles bønner og majs.

8

Fleksible partnerskaber

Danmark vil:

- Have et globalt udviklingspolitisk engagement og et bilateralt engagement baseret på samarbejde med et begrænset antal prioritetslande.
- Tage initiativ til at etablere et netværk af lande, som har nået eller er på vej til at nå målet om at yde 0,7 procent af BNI i udviklingsbistand, i et samarbejde om fælles prioriteter.
- Arbejde aktivt for at styrke EU's rolle i det internationale udviklingssamarbejde og for styrket sammenhæng i de EU-politikker, der berører udviklingslandene.
- Aktivt samarbejde med og påvirke de multilaterale organisationer, så de bedst muligt fremmer vores mål, effektivt udnytter deres mandat og sikrer synergi med vore bilaterale indsatser.
- Søge partnerskaber med nye udviklingsaktører, hvor der er interessefællesskab.
- Engagere den private sektor i arbejdet for udvikling og fattigdomsbekæmpelse.
- Indgå i mere strategiske partnerskaber med folkelige organisationer og stille krav om resultater.

8

Fleksible partnerskaber

Danmarks internationale samarbejde er baseret på gensidigt forpligtende partnerskaber. Partnerskaber, som må være fleksible og baseret på den konkrete kontekst. Vi stiller krav til vores partnere og forventer samtidig, at de stiller krav til os om at indfri de forpligtelser, vi indgår. Det skal sikre et mere ligeværdigt partnerskab, hvor begge sider bidrager. Vi vil samarbejde med de partnere, som bedst kan fremme vores mål. De findes både i den offentlige og private sektor, i det multilaterale system, civilsamfundet og blandt nye udviklingspartnere og globale fonde. De findes også blandt vores ligesindede udviklingspartnere, herunder de nordiske lande og EU-kredsen, som vi vil fortsætte det aktive samarbejde med om fælles mål og prioriteter. Vi vil samle de lande, der har nået eller er på vej til at nå målet om at yde 0,7 procent af BNI i udviklingsbistand, i et tættere samarbejde på områder, hvor denne gruppe af lande kan tale med særlig vægt, herunder i bestræbelserne på at få andre udviklingspartnere til at indfri deres bistandsforpligtelser.

DE LANDE, VI ENGAGERER OS I

Der er markant forskel på de lande, Danmark er engageret i. Derfor skal vi bruge forskellige instrumenter og trække på forskellige kompetencer i forskellige situationer, men også i de enkelte lande over tid. Danmark vil fortsat have et globalt udviklingspolitisk engagement. Men vi skal fokusere arbejdet på de fattigste lande, hvor behovene er størst, hvor vi bedst kan gøre en forskel, og hvor det er i vores egen interesse at gøre det. Fordelene ved fokusering og en styrket international arbejdsdeling er åbenbare: Vi opnår større effekt, der hvor vi er. Vi bliver en mere værdifuld og effektiv partner. Og transaktionsomkostningerne i udviklingslandene falder, når de har færre og større udviklingspartnere at samarbejde med.

Hovedfokus for Danmarks udviklingssamarbejde skal fortsat være på Afrika, da udviklingsbehovene her er størst. Men vores samarbejde med landene i Afrika er i konstant udvikling og er i stigende grad også politisk og kommercielt. I Danmarks samarbejde med landene i Asien kommer hele paletten i spil, politisk dialog, kommercielt samarbejde og udviklingssamarbejde. I Latinamerika er vores samarbejde først og fremmest politisk og kommercielt. Vi skal samtidig have et fokuseret og målrettet udviklingspolitisk engagement i regionen med fokus på rettigheder og god regeringsførelse. I Mellemøsten og Nordafrika vil vi gennem Det Arabiske Initiativ fortsætte den målrettede støtte til reformer og demokratisk udvikling. I vores nabolande uden for EU arbejder vi gennem Naboskabsprogrammet for at fremme et fredeligt og stabilt Europa med åbne og demokratiske retssamfund, der respekterer menneskerettighederne og er baseret på en stabil økonomisk udvikling.

De lande, hvor Danmark er engageret i langsigtede partnerskaber og med politisk og finansiell tyngde, betegnes prioritetslande. Beslutning om valg af prioritetslande er politisk og sker på grundlag af en afvejning af landets udviklingsbehov, partnerskabets relevans og muligheden for, at Danmark kan gøre en forskel. Danmarks udviklingspolitiske engagement skal fortsat være baseret på et begrænset antal prioritetslande.

Der skal være fleksibilitet i vores partnerskaber til at udvikle engagementet, så det svarer til udfordringerne. Den rettighedsbaserede tilgang til udvikling betyder, at vores partnerskaber i landene både er med landets regering og med de andre aktører i landet, som spiller en rolle i arbejdet for rettigheder og fattigdomsbekæmpelse. I visse mere skrø-

PRINCIPPER FOR ENGAGEMENT I PRIORITETSLANDE

- **Udviklingsbehov** – vurderes ud fra en bred forståelse både af fattigdom og menneskerettighedssituationen i landet, herunder politisk, økonomisk og social udvikling, sårbarhed og skrøbelighed.
- **Relevans** – vurderes i forhold til de behov og udfordringer, som landet står over for og til bredere danske interesser i engagementet.
- **Effekt og resultater** – vurderes ud fra Danmarks muligheder for at gøre en forskel og bidrage til bæredygtige resultater. Centrale aktørers vilje til forandring, efterspørgsel efter danske kompetencer, andre udviklingspartners engagement og mulighederne for arbejdsdeling indgår i vurderingen.

belige lande og situationer er et partnerskab med landets regering ikke muligt eller ønskeligt. Her vil partnerskaber med ikke-statslige eller internationale aktører være udgangspunktet for vores engagement.

EU - EN CENTRAL AKTØR I INTERNATIONAL UDVIKLING

EU bygger på et fælles værdigrundlag om respekt for frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og menneskerettighederne og fredelig sameksistens. EU har derfor en helt unik mulighed for at sætte et stærkt fodaftryk i arbejdet for disse værdier. EU's globale tilstedeværelse, EU's rolle som verdens største udviklingspolitiske aktør og Unionens brede palet af politikker og instrumenter giver EU de rette instrumenter i dette arbejde. Men EU har endnu ikke den indflydelse, som Unionen kunne og burde have. Danmark vil derfor arbejde aktivt for at styrke EU's rolle i det internationale udviklingssamarbejde.

Vi vil præge EU's politikker, der berører udviklingslandene og søge at fremme danske synspunkter og tilgange, herunder den ret-tighedsbaserede tilgang til udvikling. Som medlem af EU kan Danmark få indflydelse i lande, hvor vi ikke selv er til stede. Vi vil arbejde for, at EU fremover fokuserer sit udviklingssamarbejde på de fattigste lande og presse på for, at EU omstiller sig og udnytter de muligheder, der bliver skabt med de nye globale rammebetingelser og den ændrede bistandsarkitektur. Danmark vil aktivt arbejde for en styrket arbejdsdeling blandt EU-landene og for fælles EU-programmering af udviklingsindsatser koordineret lokalt og anført af udviklingslandene selv. Det gør EU's fælles indsats mere effektiv og mindsker transaktionsomkostningerne for vores samarbejdslande.

SAMMENHÆNGENDE POLITIKKER, DER ARBEJDER FOR UDVIKLING

Udviklingssamarbejde er kun én brik i be-stræbelserne på at skabe udvikling i verdens fattige lande og regioner. Politiske tiltag inden for områder som handel, energi, klima, sikkerhed, migration, skat, landbrug og fiskeri spiller ofte en rolle, som overstiger betydningen af udviklingssamarbejdet. Hvis der ikke sikres en sammenhæng mellem de forskellige politikker, risikerer vi at underminere målene om fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling. Danmark vil derfor arbejde for at skabe bedre sammenhæng mellem politikker inden for de mange sektorer, der berører udviklingslande. Vi vil koncentrere vores indsats om EU, fordi det er her snarere end i Danmark, at beslutninger om de politikker, som har de væsentligste konsekvenser for udviklingslandene, bliver truffet.

EU har en ambitiøs politik på området. Lissabontraktaten fastslår, at EU skal tage hensyn til målene for udviklingssamarbejdet, når EU gennemfører politikker, der kan påvirke udviklingslandene. Danmark vil arbejde for, at ambitionerne bliver omsat til handling. På landbrugsområdet vil Danmark arbejde for at reducere landbrugsstøtten i EU på en måde, der gavner forskning, innovation og markedsadgangen for udviklingslandene. Det skal være med til at sikre vækst og beskæftigelse. Vi vil presse på for, at EU skaber øget transparens om de betalinger, som virksomheder i udvinding- og skovbrugsindustrien betaler til myndighederne for udnyttelse

af naturressourcer. Det vil være et vigtigt skridt i kampen mod korruption, misbrug af offentlige midler og illegal kapitalflugt. Vi vil samtidig arbejde for, at EU's eksterne migrationspolitik via en bedre styret migration fører til økonomisk vækst, beskæftigelse og uddannelse i udviklingslandene.

Både i Danmark, i EU og i OECD er der koordinationsmekanismer og fora til erfaringsudveksling om sammenhængende politikker for udvikling, som vi aktivt vil udnytte.

STYRKEDE MULTILATERALE PARTNERSKABER

Det multilaterale samarbejde, ikke mindst i FN og de internationale finansielle institutioner, er krumtappen for arbejdet for udvikling, menneskerettighederne, fred, sikkerhed, terrorbekæmpelse, en stabil global økonomi, global sundhed og for håndtering af globale miljø- og klimaproblemer. Alt sammen faktorer, der er afgørende for, at også det bilaterale udviklingssamarbejde kan lykkes. Det multilaterale samarbejde er samtidig det naturlige afsæt for den rettighedsbaserede tilgang til udvikling, ikke mindst det normsættende arbejde. FN-organisationerne og Verdensbanken har gennem deres universelle medlemskab og mandat ofte større legitimitet i mange udviklingslande end bilaterale udviklingspartnere, en legitimitet, der er helt afgørende for det lokale ejerskab og for den globale tilslutning til de normer, værdier og rammer, der er ryggraden i det internationale samarbejde. Den gør også de multilaterale organisationer til stærke spillere i arbejdet i skrøbelige og konfliktramte stater.

Vi skal i højere grad gøre brug af denne legitimitet og arbejde for, at de multilaterale organisationer, ikke mindst FN, styrker deres rolle i arbejdet for rettigheder og for en rettighedsbaseret tilgang i det internationale samarbejde på landeniveau. Her skal vi bringe vores erfaringer fra det bilaterale udviklingssamarbejde i spil.

Den globale magtspredning og etableringen af nye alliancer og fora som G20 udfordrer det multilaterale system. Som et lille, åbent land har Danmark en klar interesse i et velordnet internationalt samarbejde, en international retsorden og et velfungerende multilateralt system. Vi skal gennem multilaterale partnerskaber med ikke mindst FN

og Verdensbanken og relevante regionale organisationer være med til at støtte det multilaterale system, så vi fortsat kan påvirke de overordnede rammer for udvikling. Det multilaterale system skaber en unik samlingskraft, adgang til ressourcer og kompetencer og mulighed for nye partnerskaber og alliancer med nye udviklingsaktører.

Vi vil styrke vores samarbejde med de multilaterale organisationer og kanalisere flere midler til at fremme danske udviklingspolitiske mål gennem det multilaterale system. Vi vil samarbejde med de multilaterale organisationer, der bedst fremmer danske udviklingspolitiske prioriteter, og hvor det har den største udviklingsmæssige effekt at arbejde gennem det multilaterale system. Det er den tillægsværdi, som driver vores multilaterale engagement. Vi vil genindføre den aktive multilateralisme, så vi løbende vurderer, hvor danske udviklingspolitiske mål og prioriteter bedst fremmes gennem vores multilaterale samarbejde. Årlige vurderinger af vores multilaterale partnerskaber, herunder de enkelte organisationers evne til at levere resultater, skal styrke fokus og sammenhæng i den danske multilaterale indsats og samspillet mellem det bi- og multilaterale udviklingssamarbejde. Vi vil bruge dette i den politiske dialog med organisationerne og som grundlag for at tilrettelægge sammensætningen og størrelsen af det danske bidrag. Vi vil føre en bidragspolitik baseret på øgede kernebidrag til organisationerne, men fortsat bruge målrettede bidrag til strategiske og særlige indsatser, f.eks. i skrøbelige stater.

Vi skal samtidig blive bedre til at udnytte de kompetencer, som er samlet i de multilaterale organisationer. Vi vil derfor fremover arbejde mere strategisk med sekundering af medarbejdere til de multilaterale organisationer for at fremme vores mål og styrke vores kompetencer på prioritetsområder.

AKTIVT SAMARBEJDE MED NYE UDVIKLINGSAKTØRER

Danmark vil søge partnerskaber med nye udviklingsaktører, både statslige og private, hvor der er interessefællesskab og muligheder. Og der er nye muligheder. I 2011 meldte Kina, Indien, Brasilien og Sydafrika sig i kredsen af udviklingspartnere og tilsluttede sig sluterklæringen fra højniveaumødet om bistands-effektivitet i Busan, Sydkorea.

Det nye globale udviklingspartnerskab skal vi udnytte til at søge partnerskaber med de nye udviklingsaktører. Der er mere, som samler end skiller os, hvilket vil stå klart efterhånden, som vi når til en fælles erkendelse af, at globale udfordringer som eksempelvis klimaforandringer ingen grænser kender. Den rettighedsbaserede tilgang til udvikling og det brede arbejde for alle rettigheder betyder også, at vi får nye indgangsvinkler til et samarbejde med de af de nye aktører, som vægter økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder særlig højt.

Vi vil gå pragmatisk til værks. Vi vil arbejde for at indgå partnerskaber på områder, hvor vi har fælles interesser. Det kan være samarbejde om konkrete fælles indsatser, hvor det efterspørges i vores prioritetslande, eller det kan være et mere omfattende samarbejde, som vi har med Sydkorea, med hvem Danmark har indgået et strategisk partnerskab bl.a. om fremme af den grønne vækst dagsorden.

GLOBALT GRØN VÆKST FORUM (3GF)

3GF-initiativet er etableret som del af "bottom-up" bevægelsen og er særegen ved at udgøre et dialogforum, hvor nye former for offentlig-private partnerskaber kan udvikles. Målet med 3GF er at bidrage til og accelerere omstillingen til en grønnere global økonomi gennem fokus på vækstpotalet. 3GF er etableret som et globalt offentlig-privat partnerskab med deltagelse af den danske, koreanske og mexicanske regering samt en række multinationale virksomheder og internationale organisationer.

DEN PRIVATE SEKTOR SKAL ENGAGERES

Partnerskabet med den private sektor er en vigtig del af den samlede danske udviklingsindsats. Det gælder både samarbejdet med private virksomheder og fonde og offentlig-private partnerskaber. Danmark vil bidrage til at skabe rammer og muligheder for at få internationale og danske virksomheder engageret i løsninger, der kan skabe jobs og vækst og reducere fattigdommen i udviklingslande, herunder også i skrøbelige stater. Vi vil arbejde for at fremme velfun-

rende arbejdsmarkeder, der baserer sig på aktiv inddragelse af arbejdsmarkedets parter. Vi vil støtte initiativer, instrumenter og rådgivning, der kan fremme investeringer og partnerskaber mellem virksomheder og nationale aktører i udviklingslande og mellem regeringer, civilsamfund og lokale virksomheder. I Danmark vil vi støtte initiativer og organisationer, som fremmer viden og debat om socialt ansvarlig handel blandt virksomheder og forbrugere.

De danske erhvervsinstrumenter, Danida Business, skal være med til at skabe effektive, ansvarlige og resultatorienterede partnerskaber mellem danske og lokale virksomheder og forbedringer i tråd med internationale principper og retningslinjer for ansvarlig virksomhedsdrift. Partnerskaberne skal bidrage til fattigdomsbekæmpelse og til at fremme en inklusiv og grøn økonomi. Det omfatter ansvarlighed i forhold til klimahensyn, anvendelse af naturressourcer og miljøbelastning, menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, arbejdsmiljø og bekæmpelse af korrupsion.

Der er også en stigende interesse blandt danske og internationale investorer for at tage del i ansvarlige investeringer på nye vækstmarkeder. Vi vil målrettet arbejde for at mobilisere privat kapital og innovativ finansiering til at styrke udviklingsindsatsen, herunder gennem anvendelse af garantiordninger og anden form for risikoafdækning.

Danmark vil arbejde for at engagere udviklingsbanker og udviklingsfonde i offentlig-private samarbejder, der kan komme udviklingslandene til gode. Sådanne partnerskaber kan bane vejen for finansiering i de tilfælde, hvor kommercielle tilbud

ikke er tilgængelige. Det kan også styrke de bilaterale indsatser, der har til formål at forbedre investeringsklimaet og rammevilkårene for den private sektor.

AKTIVT PARTNERSKAB MED FOLKELIGE ORGANISATIONER

Vores arbejde for og støtte til et aktivt og mangfoldigt civilsamfund i udviklingslandene sker igennem partnerskaber med folkelige organisationer og internationale og lokale organisationer og bevægelser. Civilsamfundet bidrager væsentligt til den folkelige forankring og det aktive folkelige engagement i udviklingsarbejdet. Det gælder i Danmark såvel som i udviklingslandene. Vi stiller krav til vores partnere om åbenhed, inddragelse, samarbejde og resultater. Vores partnerskaber med folkelige organisationer skal styrkes og gøres mere effektive med henblik på at fremme legitime, mangfoldige og rettighedsbaserede civilsamfund. Vi vil gøre øget brug af rammeaftaler med danske folkelige organisationer for derved at gøre vores partnerskaber mere strategiske og samtidig styrke mål og resultatstyring. Vi vil prioritere samarbejde med de folkelige organisationer, hvis arbejde er i overensstemmelse med vores fokus på fortalervirksomhed, kapacitetsudvikling og folkelig forankring, og som bedst kan levere resultater. Vi vil fortsat støtte små og mellemstore folkelige organisationer. Vi vil i endnu højere grad end i dag også gøre det gennem direkte støtte til sådanne organisationer i udviklingslandene. I vores samarbejde med humanitære organisationer vil vi i stigende grad stille krav om, at de lever op til standarder for humanitær ansvarlighed og tilstrækkelig økonomisk og administrativ kapacitet.

DANIDA BUSINESS: ØGET VÆKST Gennem SAMARBEJDE

Danida Business Finance finansierer større infrastrukturprojekter, som ikke kan finansieres på markedsvilkår. Det gøres ved at tilbyde rentefrie lån, hvor renter og andre finansielle omkostninger finansieres med bistandsmidler. Ordningen muliggør investeringer i vigtig infrastruktur som energiforsyning og kan skabe bedre rammer for bæredygtig vækst og beskæftigelse. Finansiering af klimavenlig og renere teknologi vil være en fremtidig prioritet.

Danida Business Partnerships skal forbedre fattiges arbejds- og levevilkår og styrke lokale virksomheders konkurrenceevne. Det sker gennem støtte til etablering og udvikling af partnerskaber med et kommercielt sigte. Støtte er betinget af, at der skabes anstændige arbejdspladser og særlige tiltag på CSR-området i tråd med FN's principper for ansvarlig virksomhedsdrift. Der gives særlig prioritet til grøn teknologi og bidrag til øget fødevareforsyningsikkerhed.

9

Resultater og effektivitet

Danmark vil:

- Sikre at vores udviklingssamarbejde baserer sig på bistandseffektivitetsprincipperne om ejerskab, harmonisering, tilpasning, resultater og gensidig ansvarlighed.
- Gøre mere brug af budgetstøtte for at fremme ejerskab og gensidig ansvarlighed.
- Øge åbenhed og transparens i forvaltningen af Danmarks udviklingssamarbejde, både ude og hjemme.
- Styrke dokumentation, evaluering og effektiv kommunikation af resultater af udviklingssamarbejdet.
- Styrke oplysningsarbejdet om forholdene i udviklingslandene, globale udfordringer og det danske udviklingssamarbejde.

Resultater og effektivitet

Danmark vil gøre udviklingssamarbejdet mere effektivt og fokuseret, så det bedre kan levere resultater. Bistandseffektivitetsprincipperne sætter rammerne for, hvordan vi gennemfører vores udviklingssamarbejde. Danmarks udviklingssamarbejde vil derfor bygge på og styrke den praktiske anvendelse af bistandseffektivitetsprincipperne om ejerskab, tilpasning, harmonisering, resultater og gensidig ansvarlighed.

Verden ændrer sig hurtigt. For at strategien kan blive ved med at udgøre det bedst mulige udgangspunkt for den konkrete gennemførelse af udviklingssamarbejdet, vil den i nødvendigt omfang blive suppleret af delstrategier eller politikker inden for afgrænsede områder. En lang række eksisterende politikker og delstrategier vil fortsat være gældende, og vi vil løbende tage stilling til behovet for udvikling af nye politikker eller for opdatering af gamle.

DEMOKRATISK EJERSKAB OG LOKAL FORANKRING

Danmarks udviklingssamarbejde skal være lokalt forankret og bygge på demokratisk ejerskab. At tage ejerskab alvorligt betyder, at Danmark i videst mulig omfang vil støtte udviklingslandenes egne udviklingsstrategier og styrke landenes egne systemer ved at anvende dem i vores udviklingssamarbejde. Dermed støtter vi regeringer i at tage ansvar for egen udvikling. Det betyder også, at vi mere systematisk vil involvere parlamenter, civilsamfund og den private sektor i samarbejdet i vores prioritetslande, så vi kan

bidrage til at opbygge den nødvendige ansvarlighed mellem stat og samfund.

Fremover vil vi styrke brugen af generel budgetstøtte baseret på klare kriterier. Budgetstøtte skal være en gensidig kontrakt om god regeringsførelse og udvikling baseret på landenes egne udviklingsstrategier, der bygger på et partnerskab mellem os og vores prioritetslande. Vi vil tilstræbe et tæt samarbejde med andre udviklingspartnere, særligt inden for EU. Målet er at opbygge og konsolidere demokrati, fremme en bæredygtig og inklusiv økonomisk vækst og bekæmpe fattigdom. Gennem vores brug af generel budgetstøtte er vi med til at fremme regeringers egen ansvarlighed over for deres borgere og styrke nationale demokratiske kontrolmekanismer. God regeringsførelse med respekt for menneskerettighederne og demokrati, en åben og ansvarlig forvaltning af de offentlige finanser, en aktiv indsats mod korruption og viljen til at gennemføre en effektiv strategi for bekæmpelse af fattigdom vil fortsat være blandt de centrale forudsætninger for at give budgetstøtte.

Som en del af kontrakten om budgetstøtte vil vi føre en konstruktiv og kritisk dialog om både indtægts- og udgiftssiden af det offentlige budget, herunder om mobilisering af skatteindtægter og prioritering af sociale sektorer. Emner som fordelingspolitik og indfrielse af rettigheder skal være et centralt element i dialogen. Budgetstøtte er ikke en blanco-check, men en aftale om fremme af en række politiske mål. Vi vil lægge vægt på, at parlamenters rolle styrkes, så de er i

stand til at udøve den fornødne parlamentariske kontrol med regeringers forvaltning af samfundets midler. Når vi anvender budgetstøtte, vil vi samtidig støtte mekanismer, der skal sætte borgerne i stand til at holde regeringen ansvarlig for resultater og for anvendelse af statens budget.

TRANSPARENS OG ÅBENHED ER NØGLEVÆRDIER

Åbenhed og transparens skal være nøgleværdier i Danmarks udviklingssamarbejde. Vi vil sikre større åbenhed om forvaltningen af vores udviklingssamarbejde både ude og hjemme, og åbenhed skal i højere grad være en integreret del af udviklingssamarbejdets forretningsgange. Borgere i vores prioritetslande skal kunne gøre opmærksom på u hensigtsmæssige konsekvenser af vores udviklingssamarbejde, og der skal være mulighed for at klage. Vi vil gå forrest med åbenhed om svindel og misbrug og offentliggøre oplysninger om konkrete sager og deres håndtering. Vi vil samtidig sikre direkte adgang til at rapportere om korruption og svindel i Danmarks udviklingssamarbejde.

FOKUS PÅ RESULTATER OG RISIKOHÅNDTERING

Strategiens visioner skal omsættes i praksis og levere resultater, som skal dokumenteres. Vi vil styrke vores evne til at rapportere om resultater af udviklingssamarbejdet og anvende uafhængige evalueringer som en vigtig kilde til dokumentation af resultater og til læring om, hvordan udviklingssamarbejdet kan forbedres.

Vi vil være villige til at tage de nødvendige risici, der skal til for at skabe resultater, f.eks. ved at bruge udviklingslandenes egne systemer. Vi vil nøje kortlægge risici og klart angive, hvordan vi vil håndtere dem. Vi vil samtidig arbejde for fælles tilgange til risikovurdering og -styring med ligesindede partnere. Hvor vi trækker os ud af en sektor i et af vores prioritetslande, vil vi sikre, at udfasningen er veltilrettelagt i tæt samarbejde med vores lokale partnere og sigter mod at konsolidere resultater og sikre en bæredygtig overgang.

KOMMUNIKATION OM FATTIGDOM OG UDVIKLING

Kommunikationen og informationen til offentligheden om forholdene i udviklingslandene og udviklingssamarbejdet skal styrkes og målrettes, så det i højere grad fortæller, hvad udviklingssamarbejdet går ud på, og hvilke resultater det har bidraget til. Danmarks udviklingspolitiske engagement bygger på befolkningens opbakning til, at Danmark påtager sig et globalt ansvar. Derfor

har det stor betydning, at danskerne har en viden om og en forståelse for udviklingslandenes situation, de globale udfordringer og det danske udviklingssamarbejde. Danske folkelige organisationer, institutioner og virksomheder engageret i udviklingslandene bidrager i stort omfang til oplysningsarbejdet.

Vi vil i kommunikationen om udviklingssamarbejdet lægge vægt på vores bidrag til de samlede resultater af udviklingsindsatsen. Kommunikationen skal øge forståelsen for forholdene i udviklingslandene og Danmarks udviklingssamarbejde og bidrage til, at det fjerne bliver mere nærværende, og at det fremmedartede og komplekse bliver mere forståeligt. Vores kultursamarbejde med udviklingslandene giver også muligheder for at engagere borgere, ikke mindst børn og unge, både i vores prioritetslande og herhjemme. Vi vil bruge public diplomacy til at udbrede kendskabet til det danske udviklingssamarbejde, dets resultater og betydning. Danmarks udviklingssamarbejde er noget, vi alle kan være stolte af.

KULTUREL MANGFOLDIGHED SKABER EN RIG OG FORSKELLIGARTET VERDEN

Et dynamisk kulturliv udgør en central del af et uafhængigt civilsamfund. Kunst og kultur skaber kritiske refleksioner og engagement hos befolkninger og er et vigtigt led i udviklingen af moderne, demokratiske samfund.

På landeniveau støtter Danmark kulturen gennem programmer og samarbejder med danske kunstnere og kulturinstitutioner. I Ghana sker dette bl.a. gennem et samarbejde med en række ghanesiske kunstnere, der arbejder for at skabe øget opmærksomhed om landets miljøproblemer. Under kulturprogrammet i Afghanistan er der iværksat samarbejdsprojekter mellem danske og afghanske kunstnere og kulturinstitutioner for at styrke og inspirere til udvikling, forståelse og tolerance.

Retten til et bedre liv

Strategi for Danmarks Udviklingssamarbejde

2011/12:21

Henvendelse om udgivelsen kan ske til

Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
1448 København K

Tlf.: 33 92 00 00
Fax: 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
www.um.dk

ISBN

978-87-92727-77-0

Elektronisk publikation

978-87-92727-78-7

Design af omslag

e-Types & India

Design, layout og modeller

Advice A/S

Foto

Menneskerettigheder og demokrati: Jørgen Schytte/Scanpix Denmark
Grøn vækst: AGEXPORT

Sociale fremskridt: Mike Kollöffel/Scanpix Denmark

Stabilitet og beskyttelse: Jørgen Schytte/Scanpix Denmark

Tryk

Rosendahls Schultz Grafisk a/s

Web

Publikation kan hentes og bestilles på
www.stm.dk og www.danida-publikationer.dk

Retten til et bedre liv

Strategi for Danmarks udviklingssamarbejde

Danmarks udviklingssamarbejde skal bekæmpe fattigdom og fremme menneskerettigheder.

Økonomisk vækst er en forudsætning for en varig reduktion af fattigdom og et grundlæggende element i strategien. Væksten skal være grøn og fremme sociale fremskridt, så den bidrager til at forbedre fattige menneskers levevilkår.

Alle mennesker har ret til et liv med lige muligheder. Menneskerettighederne er derfor ryggraden i strategien og vil være en ledetråd i tilrettelæggelsen af konkrete indsatser.

Udviklingssamarbejdet skal være dynamisk og tilpasses den lokale kontekst i partnerskab med samarbejdslande, internationale aktører, den private sektor og civilsamfundsorganisationer.

Der skal være fokus på ejerskab, resultater og åbenhed i forvaltningen af udviklingsindsatserne.

Danmark vil have et globalt udviklingspolitisk engagement, men arbejdet skal fokuseres på de fattigste lande, hvor behovene er størst, og hvor vi bedst kan gøre en forskel.

Danmark vil koncentrere sit udviklingspolitiske engagement på fire strategiske prioritetsområder:

- Menneskerettigheder og demokrati
- Grøn vækst
- Sociale fremskridt
- Stabilitet og beskyttelse